

13. KONKLUSJON

13.1 Innledning

Saken jeg har skrevet om i denne avhandlingen fattet min interesse blant annet fordi jeg etter å ha fulgt rettsforhandlingene ikke var i stand til å forstå hvorfor fornærmede fikk medhold. Det er med andre ord vanskelig å forstå bakgrunnen for utformingen av dommen, og det viste seg å være svært interessant å undersøke dette nærmere ut fra et lingvistisk perspektiv.

Gjennom analysearbeidet med denne avhandlingen har jeg kommet til noen mulige lingvistiske forklaringsfaktorer i forhold til hvorfor tiltalte ble dømt, og disse illustrerer noen typiske problemstillinger rundt rettssikkerheten i flerspråklige rettsforhandlinger. For ordens skyld: Følgende momenter er ikke ment som noen uttømmende liste over påstander om hva som med sikkerhet har foregått under utformingen av dommen. De utgjør kun mulige måter å forstå noe av bakgrunnen for dommen på.

13.1.1 Mulige forklaringsfaktorer for dommen

For det første er tiltaltes muligheter for å forklare seg for retten svært begrenset, fordi tolken ikke har tilstrekkelige ferdigheter i tolkefaget. Det gjør at det kan ha vært vanskelig for retten å forstå tiltaltes forklaring. Dommerne har kanskje derfor valgt å basere seg på fornærmedes forklaring, til tross for at saken ikke virker spesielt overbevisende slik hun forklarer seg i retten - som en slags mangel-på-noe-bedre-løsning. En slik situasjon kan med andre ord resultere i at en av partene får en kommunikativ dominans, og det vil være den som kan forklare seg på rettsspråket.

For det andre antyder analysene at deltakerne i liten grad tilpasser sin tale til den flerspråklige kommunikasjonen. Dette belyser arbeidsforholdene til tolken under rettsforhandlingene, og kan ha bidratt til å redusere tolke kvaliteten.

For det tredje viser analysene at det har foregått en diskursiv forskyvning under rettsforhandlingen - en fortolkningsstyring, som har ført til at tiltalte er blitt tillagt en ytring under utformingen av dommen.

For det fjerde kan dommerne ha oppfattet tiltaltes norskspråklige ferdigheter som bedre enn det som er rimelig å anta.

For det femte kan dommerens mangelfulle interesse og forståelse for språkets generelle flertydige natur og talespråkets ikke-permanente karakter, ha virket inn på dommen.

For det sjette har aktoratet en klar fordel fordi det kan prosedere på troverdighet, for dette er en sak der man ikke har noen konkrete beviser. Troverdighet blir således helt sentralt når partene står ord mot ord, og det dreier seg om påstander som kun sannsynligvis er sanne. Når aktor prosederer på troverdighet benytter han for eksempel sin klients tittel, som er offentlig tjenestemann. Dette ville ikke være mulig for forsvarer å gjøre på samme måte i forhold til sin klient, som er arbeidsledig.

Men det er ikke bare en forklaring på hvorfor tiltalte ble dømt som har vært i fokus under dette arbeidet. Det overordnede spørsmålet har vært hvilke begrensninger en flerspråklig kommunikasjon representerer i rettssalen, og dette spørsmålet er knyttet til ovennevnte faktorer.

Videre i dette kapittelet skal jeg oppsummere kasusstudiens muligheter og begrensninger, utdype problematikk rundt et muntlig språklig bevismateriale og den tiltalte som ikke snakker rettens språk sine muligheter for å oppnå ethos og pathos i rettssalen. Til slutt skal jeg si noen ord om videre forskning og fremtidige perspektiver på flerspråklige rettsforhandlinger.

13.2 Kasusstudiens muligheter og begrensninger

Undersøkelsen er en kasusstudie, og i en slik studie er mulighetene til å foreta generaliseringer begrenset, fordi en som oftest trenger et større materiale for å kunne generalisere. Denne kasusstudien gir imidlertid visse muligheter for å generalisere ettersom vi vet at bruk av tolker uten tilstrekkelig kompetanse er relativt vanlig og ofte fører til kommunikasjonsproblemer. Kommunikasjonsproblemene vil trolig variere fra sak til sak, men konsekvensene vil være de samme i mange flerspråklige rettsforhandlinger. Her har jeg vist at en minoritetsspråklig sin rettssikkerhet står i fare fordi han har begrensede muligheter for å gjøre seg forstått og være språklig tilstede i rettssalen. Disse konsekvensene vil også gjøre seg gjeldende i mange andre flerspråklige rettsforhandlinger der tolken ikke har tilstrekkelige ferdigheter for oppdraget.

Når det gjelder teoretiske generaliseringer, har jeg funnet frem til analyseverktøy for en kasusstudie av flerspråklige samhandlinger. Jeg har benyttet verktøy fra den kritiske diskursanalysen, samtaleanalysen, tekstanalysen og retorikken i min beskrivelse av denne flerspråklige rettsforhandlingen, og jeg har også supplert med noen egne begreper. Særlig viktig er begrepet ”flerspråklig rettsforhandling” (jfr. innledningen i kapittel 4.) og ”språklig tilstedeværelse” (jfr. kapittel 11) der sistnevnte er inspirert av Jahr (2003). Dette nettverket av teorier og metoder kan også benyttes på kasusstudier på andre flerspråklige arenaer.

Analysene jeg har foretatt spenner over et vidt felt av problemstillinger, fra problematikk rundt språklig bevismateriale til tolkeproblematikk, via diskusjoner om mulighetene for å oppnå ethos og pathos. Siktemålet ligger på det empiriske plan, snarere enn på det teoretiske, fordi hensikten med denne avhandlingen er å gi et bilde av en flerspråklig rettsforhandling som en helhet. Analysene viser hvilke konsekvenser den flerspråklige kommunikasjonen kan ha for minoritetsspråklige sin rettssikkerhet. Målet har med andre ord vært en kritisk diskursanalyse med klare politiske motiver om å få til en bedring av minoritetsspråklige sin rettssikkerhet. Det er også derfor jeg i større grad har lagt vekt på bredden i problematikken fremfor dybden i enkeltproblemer.

I det følgende skal jeg oppsummere funnene fra analysene.

13.3 Muntlig språklig bevismateriale som faktagrunnlag

Saken jeg har undersøkt bygger utelukkende på et muntlig språklig bevismateriale. Det var ingen vitner tilstede da den påståtte trusselen skal ha oppstått, og det eneste retten har å vurdere skyldspørsmålet ut fra er de to partenes motstridende fortellinger.

I et slikt bevismateriale ligger det begrensninger, fordi dette kun er gjengivelser og fortolkninger av noe som kan ha vært sagt. Det er sannsynligvis ikke nøyaktig det som eventuelt ble sagt, ikke minst siden saken først kommer opp for retten to år etter at den ble anmeldt til politiet. Konsekvensen av ulike fortolkninger i denne saken, kan bli at tiltalte ser mer skyldig ut i den skriftlige dommen enn han gjorde under de muntlige forhandlingene i retten. Måten det kan foregå på er gjennom en diskursforskyvning der tiltalte blir tillagt ulike ytringer. Det kan også beskrives som en form for manipulasjon – en fortolkningsstyring.

13.3.1 Fortolkningsstyring

Behandlingen av et bevismateriale som utelukkende bygger på språklige ytringer er viktig i forhold til rettssikkerhet, fordi dette materialet lett kan bli gjenstand for fortolkningsstyring, som er en form for manipulasjon der tilhørerne ledes mot en bestemt fortolkning. I kapittel fem viser jeg hvordan en slik fortolkningsstyring kan foregå ved å forfølge en referattekst gjennom forhandlingene til den får sin endelige form som et sitat i dommen. Den opprinnelige referatteksten, som omhandlet en mulig drapstrussel, oppsto i tre forskjellige sitatformer under rettsforhandlingen, og fremsto som en fjerde sitatform i dommen. I dommen, der referatteksten får sin endelige form, fremstår den som ganske fjern fra sin opprinnelige form. En slik fortolkningsstyring kan lykkes når skillet mellom den representerende diskursen og den representerte diskursen ikke holdes klart atskilt. Å holde disse to diskursene fra hverandre ser derfor ut til å representere en viktig utfordring for dommerne.

Analysen viser videre at sitater er avhengige av personen og konteksten der de foretas. Forsvarer og aktor sine sitattekster er forskjellige. Denne ulikheten ser ut til å reflektere deres oppgaver som forsvarer og aktor, og det gjør det rimelig å beskrive disse fortolkningene som forsøk på fortolkningsstyring. Beskrivelser av fortolkninger som gjenspeiler en persons mål er ikke nytt, jamfør for eksempel mye av dagens forskning på media (for eksempel Fairclough 1995). Jönsson (1988a) har for øvrig en interessant studie av politiavhør der hun blant annet ser på sitater og utsagnsverb. Å påvise rettssikkerhetsproblemer ved bruk av muntlige språklige ytringer som bevismateriale i rettssalen, samt å sette det inn i et flerspråklig perspektiv, er imidlertid så vidt jeg vet nytt.

13.3.2 Språklig bevismateriale i et flerspråklig perspektiv

Rettssikkerhetsaspektet ved rettsforhandlinger basert på muntlige språklige ytringer som bevismateriale blir mer omfattende og ikke minst mer alvorlige når vi trekker inn flerspråklig perspektivet, for i det norske rettsvesen benyttes en del tolker som lærer seg faget underveis i rettssalen. Hovedårsaken til denne situasjonen er begrensede utdanningsmuligheter for tolkene, og det har den konsekvensen at en gruppe mennesker både begrenses og fratras sine muligheter til å uttrykke seg og bli hørt under flerspråklige rettsforhandlinger og på andre flerspråklige arenaer.

Tiltalte i denne saken er i liten grad blitt hørt, og hovedårsaken til dette er tolkens manglende språk- og tolkeferdigheter. Tolken er ikke i stand til å gjengi tiltaltes forklaring på et forståelig

og sammenhengende norsk, og det er særlig alvorlig i saker der det ikke finnes annet bevismateriale enn forklaringene.

Ved en gjennomgang av dommen og forhandlingene i denne saken, viser jeg at fornærmedes forklaring har mange svakheter ved seg. Det er derfor mye som kan tyde på at dommen kun er basert på fornærmede sin forklaring fordi tiltalte ikke er blitt forstått.

I det følgende skal jeg oppsummere tiltaltes muligheter for å oppnå ethos og pathos i den flerspråklige rettssalen.

13.4 Tiltaltes kommunikative muligheter i en flerspråklig rettssal

En grunnleggende forutsetning for å kunne øve innflytelse på retten er å bli hørt og komme til orde. Jeg har sett på hvilke mulige konsekvenser den flerspråklige kommunikasjonen kan ha for tiltaltes kommunikative muligheter, og i grove trekk handler det om hans muligheter for å bli forstått, hans muligheter for å skape ethos og pathos.

I denne saken er det fornærmedes historie som blir tillagt troverdighet av beslutningsfatterne, mens tiltalte blir dømt for å ha fremsatt en drapstrussel. Jeg har vist at det ikke virker som om dommeren tar tiltalte på alvor. I analysen rundt ethos diskuterer jeg ulike lingvistiske faktorer som kan ha svekket tiltaltes troverdighet under rettsforhandlingene. Den viktigste faktoren er tolkens språk- og tolkeferdigheter, som kan ha gjort det vanskelig for retten å få tak i innholdet i tiltaltes forklaring, og det kan også ha påvirket utformingen av dommen ettersom hans forklaring ikke er blitt vektlagt.

Forklaringen til fornærmede blir karakterisert som balansert av aktor i hans prosedyre. Den blir således stående som motstykket til tiltaltes forklaring som både er lite sammenhengende og vanskelig å forstå i den norske gjengivelsen. I tillegg kommer problemer knyttet til retoriske konvensjoner i rettssalen.

Men tiltaltes muligheter i retten er ikke bare avhengige av tolkekvaliteten under forhandlingene og forswarets ferdigheter i retoriske konvensjoner, men kan også påvirkes av de ulike holdningene til deltakerne i retten. Disse kan vise seg og komme til uttrykk gjennom ulike holdningsuttrykk.

13.4.1 Holdningsuttrykk

Holdningsuttrykk er signaler som gir tilhøreren et hint om talerens holdninger. Begrepet har vært nyttig for å beskrive noe av bakgrunnen for forsvarrets forsøk på å skape ethos og pathos i rettssalen. Disse holdningsuttrykkene kan igjen beskrives avhengig av hva slags type holdninger som kommer til uttrykk. Jeg har sett på to typer holdningsuttrykk, som kan beskrives som *egosentriske* og *etnosentriske holdningsuttrykk*. Det første gir tilhøreren et hint om talerens egosentriske holdning, mens det andre gir tilhøreren et hint om talerens etnosentriske holdning. Disse holdningene, som kommer til uttrykk under sosialsjefens forklaring og aktors prosedyre, kan ha vært med på å svekke tiltaltes forsøk på å skape ethos og pathos underveis i forhandlingene, og kan dessuten også ha påvirket dommen.

Som nevnt over er også tiltaltes muligheter for å skape ethos og pathos knyttet til tolke kvaliteten, og jeg skal oppsummere fra analysene.

13.4.2 Tolkekvaliteten

Det finnes ingen egen utdanning for rettstolker i Norge og ellers begrensede muligheter for utdanning innen tolkeyrket. Dette betyr at rettssalen også fungerer som en opplæringsarena for en del tolker der de lærer seg faget underveis. Jeg har vist et eksempel på en rettsforhandling der det benyttes en tolk uten tilstrekkelig kompetanse i tolkefaget, og at kostnadene for tiltalte, som er med på en slik opplæring av en tolk, kan bli høye og sette hans rettssikkerhet i fare.

Papendorf (2000) nevner at kanskje enkelte som ikke har tilstrekkelige ferdigheter i norsk og ikke vil benytte tolk, muligens bør beskyttes mot seg selv. Jahr (2003:27) sier at selv om tiltalte ikke har bedt om tolk, har dommeren et selvstendig ansvar for å påse at språkproblemer ikke oppstår, om nødvendig ved å tilkalle tolk på eget initiativ. Foreløpig er det tvilsomt om tolken representerer en reell beskyttelse, og slik jeg ser det er det heller et spørsmål om ikke retten bør beskyttes for en del av tolkene all den tid tolk ikke er en beskyttet tittel og muligheten for tolkeutdanning er begrenset.

Tolken i denne saken er, som i mange andre saker, en tolk uten tilstrekkelige språklige eller tolketekniske ferdigheter til å sikre den flerspråklige kommunikasjonen, og gjengivelsene gjenspeiler i liten grad originalyttringene. Tolkekvaliteten kan oppsummeres i følgende punkter:

1. De tolkede gjengivelsene av tiltaltes forklaring er mangelfulle og unøyaktige.
2. Tolken evner ikke å fremstille tiltaltes replikker på et idiomatisk norsk.
3. Tolken har skapt avbrudd og forstyrrelser i tiltaltes forklaring.
4. I tolkens gjengivelser er det svak eller manglende koherens mellom tiltaltes replikker.

De mangelfulle gjengivelsene skyldes ikke bare utilstrekkelige språklige ferdigheter, men har også en sammenheng med tolkens turtakingsstrategier, som ser ut til å være dårlig utviklet. Det er noe av årsaken til at en del tolkeenheter ender med å bli svært lange, lenger enn det hennes minnekapasitet kan håndtere. Tolkeenheter handler imidlertid ikke bare om tolkens turtakingsferdigheter, men også om de andre deltakernes tilpasning til den flerspråklige kommunikasjonen, den viste seg å være mangelfull eller fraværende hos mange. Dette bidro også til at det forekom både episoder, spørsmål-svar-par og argumentasjonsrekker i tillegg til enkelttytringer som tolkeenheter. En slik situasjon ikke bare vanskeliggjør tolkens arbeid, men den har også negativ innvirkning på tiltaltes rettssikkerhet.

Tolken har kun ved en anledning bedt tiltalte eller andre gjenta. Hun forstyrrer med andre ord ikke med spørsmål eller andre ting slik for eksempel de mer erfarne tolkene i materialet til Berk Seligson (2000) gjør. Det ser heller ut til at det som er uklart sies vekk i gjengivelsene, eller at tolken gjetter seg til hva det betyr. Det kan være at dette er et typisk nybegynnertrekk, dvs. et utslag av engstelse for å bli oppfattet som inkompetent dersom en stiller spørsmål. En person som mangler faglig trygghet, vil antakeligvis være engstelig for å avsløre dette, mens en tolk med mer faglig tyngde vil ha mindre å forsvare å frykte. Dersom dette er riktig, betyr det at retten kan finne uerfarne tolker mer behagelige å jobbe med fordi de ikke avbryter. Det ville i så fall være veldig uheldig for personer som ikke behersker norsk sin rettssikkerhet.

I dommen fra denne saken er det eneste som står om tolkingen at det fortløpende ble oversatt til/fra arabisk. Begrepet fortløpende er et litt vagt begrep, og det er ikke helt klart hva det egentlig skal bety. Betyr det at det ble tolket simultant, konsekutivt eller kanskje at det ble gjengitt referater underveis? Begrepet oversatt er også underlig i denne konteksten fordi det er et begrep som gjerne forbeholdes skriftlige gjengivelser, mens tolking brukes om muntlige gjengivelser. I alle fall så gir dommen et inntrykk av at det ikke har vært kommunikasjonsproblemer, og det er slik saken vil fremstå for en som kun har lest dommen. I den forbindelse er det viktig å ha klart for seg at tolken, i likhet med sakkyndige, tilkalles av

retten for å få saken tilstrekkelig opplyst. Slik jeg ser det bør det derfor finnes tilgjengelig informasjon om tolkens utdannelsesbakgrunn. I Sverige har man for eksempel en ordning med 3 ulike nivåer på tolkens kompetanse der det også er lønnsforskjeller mellom nivåene. Informasjon om tolkens bakgrunn er viktig siden det ellers kan gi et skjevt bilde av hvordan forhandlingene har foregått, og ikke minst med tanke på en eventuell anke. Det kunne vært interessant å få vite noe mer om hvordan dette forholder seg under andre rettssaker i et større materiale. Er det slik at dommen ofte gir et urimelig godt inntrykk av hvordan kommunikasjonen har foregått under flerspråklige rettsforhandlinger, eller representerer denne saken et enkelttilfelle?

Jeg skal gå over til å oppsummere analysene av noe av retorikken som er brukt under forhandlingene, for retoriske ferdigheter har også en sammenheng med kommunikative muligheter i rettssalen.

13.4.3 Retoriske muligheter

En rettsforhandling handler i stor grad om å overtale og overbevise. Jeg har sett på hvilke begrensninger den flerspråklige kommunikasjonen representerer i forhold til å overtale og overbevise.

For det første kan tolken begrense tiltaltes muligheter for å overbevise og overtale gjennom mangelfulle gjengivelser, og således redusere hans sjanser til fullt ut å bruke de muligheter den norske loven gir ham til å få frem tvil og formildende omstendigheter. Det har jeg vist flere eksempler på.

For det andre kan tolken komme til å fungere som en slags gatekeeper der hun siler det hun gjengir på det andre språket, og på den måten reduserer tiltaltes forsøk på å overtale og overbevise. Dette har jeg også vist eksempler på.

For det tredje har jeg vist eksempler på inferens fra arabisk i norsken under forhandlingene. I et eksempel omtalte et vitne tiltalte som en person som ikke ville kunne drepe en kylling. Samme vitne benytter seg i stor grad også av direkte tale i sin vitneforklaring. Tiltalte selv har benyttet retoriske spørsmål som virkemiddel. Det så ikke ut til at disse virkemidlene fikk den tilsiktede effekten under forhandlingene, og de var således lite egnet til å overbevise i rettssalen.

13.5 Tiltaltes språklige tilstedeværelse

Begrepet *språklig tilstedeværelse* er inspirert av Jahr (2003), og har vist seg nyttig under analysen av en flerspråklig rettsforhandling. Jeg har definert språklig tilstedeværelse som:

En persons forståelse av hva som blir sagt under en eller annen form for språklig samhandling.

Denne saken er et eksempel på en tiltalt som ikke har vært språklig tilstede i samme grad som en tiltalt med norsk som førstespråk. Han har trolig fått med seg langt mindre av det som har foregått i sin egen sak, enn dersom han hadde hatt norsk som førstespråk. Det er mange mangler, feil og unøyaktigheter i gjengivelsene fra norsk til arabisk som fratrar ham muligheten til å følge med i sin egen sak. Dette handler om at en del tiltalte i mindre grad enn tiltalte med norsk som førstespråk er språklig tilstede i sin egen sak.

Jeg har også diskutert hvilke negative konsekvenser dette har for tiltaltes muligheter til å delta under forhandlingene og belyse sin side av saken. Jahr (2003) drøfter i den forbindelse noe som er svært interessant, og det er om det kanskje er opphevelsesgrunn dersom tiltalte ikke har vært språklig tilstede. Et interessant spørsmål i denne forbindelse er i så fall i hvilken grad en skal være språklig tilstede ettersom det antakeligvis også er mange med norsk som førstespråk som heller ikke får med seg alt under rettsforhandlingene der de står tiltalt. Svaret på dette spørsmålet må slik jeg ser det besvares med tolkeekvalitet i et likebehandlingsperspektiv. Kvalifiserte tolker er avgjørende for at de folk som er avhengige av deres bistand skal ha samme mulighet til å delta og få lagt frem saken sin i retten. Den eneste måten vi kan nærme oss likebehandling i rettssalen på, er derfor gjennom utbygging av tolkeutdanningen og en beskyttelse av tolketittelen, slik at vi kan få tolker som kan faget før de tolker i rettssalen.

13.6 Videre forskning

Arbeidet med denne avhandlingen har avdekket mange områder det kunne vært interessant å forske videre på, og det dreier seg særlig om spørsmål som kun kan besvares ut fra et større materiale. Jeg skal gå igjennom noen av disse spørsmålene under egne overskrifter, og jeg begynner med spørsmål om retoriske konvensjoner.

13.6.1 Retoriske konvensjoner

Noe av det som utpeker seg som aktuelt i denne analysen med tanke på videre forskning handler om retoriske konvensjoner, og da særlig bruk av indirekte og direkte tale under flerspråklige rettsforhandlinger i Norge. Jeg har vist at det er blitt benyttet mye direkte tale blant personer med bakgrunn i det arabiske språk i denne rettssalen. Jeg har ikke funnet tilsvarende blant dem med norsk som morsmål, som heller ser ut til å foretrekke indirekte tale. Det kunne derfor være interessant å undersøke i hvilke sammenhenger og av hvem de ulike formene benyttes. Her er det flere muligheter:

1. Det er forskjeller mellom norsk og arabisk når det gjelder bruk av indirekte og direkte tale, at direkte tale i større grad foretrekkes på arabisk.
2. Dette representerer forskjeller som kan forklares med bakgrunn i sosiale forskjeller, som for eksempel utdanning.
3. Indirekte tale er en svært vanskelig konstruksjon på norsk. (Golden 1990).

Det kunne være interessant å utføre en *matched guise-test* på troverdighet i forhold til direkte og indirekte tale i rettssalen, for en slik undersøkelse vil kunne avsløre noen stereotyper. Jeg tror ikke stereotyper er mulig å unngå, men gjennom en økt bevissthet omkring forholdet mellom språk, stereotyper og diskriminering tror jeg vi i større grad kan regulere egne vurderinger av den andre. Det handler om å avdekke holdninger og oppfatninger, og en grunnleggende antagelse er følgelig at disse holdningene gjenspeiles i de assosiasjonene vi har i forhold til ulike former for språkbruk. Gotaas minner om noe viktig der hun sier at:

I en viss forstand er fordommer og stereotyper en nødvendighet for å orientere seg i verden. Men som begrepet tilsier: For jurister generelt og for en dommer spesielt, er det viktig å forsøke å revidere fordommer. Særlig ettersom man sitter i en posisjon hvor man sannsynligvis ofte får bekreftet sin før-forståelse i møte med mange av samfunnets marginale medlemmer. (Gotaas 2000:128)

13.6.2 Tolkens læringsprosess

Det kan se ut som om denne tolken oppfatter sin rolle som en "reporter" i Wadensjös (1998:92) terminologi, og at hun i denne prosessen konsentrerer seg om å lytte, memorere og repetere enkeltordene eller enkelttytringene. Det ser imidlertid ikke ut til at hun har verken

tilstrekkelig minnekapasitet til å utføre dette eller tilstrekkelig kunnskap om dynamikken i samtaler for å forstå at tolking krever en fleksibel lytting – at lytting ikke bare handler om å gjengi, men også om å forstå. Kanskje er dette typisk for en tolk i en læringsprosess. Det ville være interessant å undersøke dette nærmere fordi det vil være et nyttig bidrag til tolkeutdanningen.

13.6.3 Tospråklig, trespråklig, firespråklig rettsforhandling?

Jeg har tidligere så vidt bare nevnt at tolken og tiltalte har ulik språklig bakgrunn. Denne type rettsforhandling er derfor en rettsforhandling som også kan beskrives som firespråklig - norsk, libanesisk arabisk, irakisk arabisk og eventuelt kurdisk. Det betyr også at det kan ha vært flere kommunikasjonsproblemer i denne saken enn de jeg har avdekket. I hvilken grad dette byr på problemer, og i så fall hvilken type problemer kunne vært interessant å undersøke nærmere i andre saker med arabisktalende involverte.

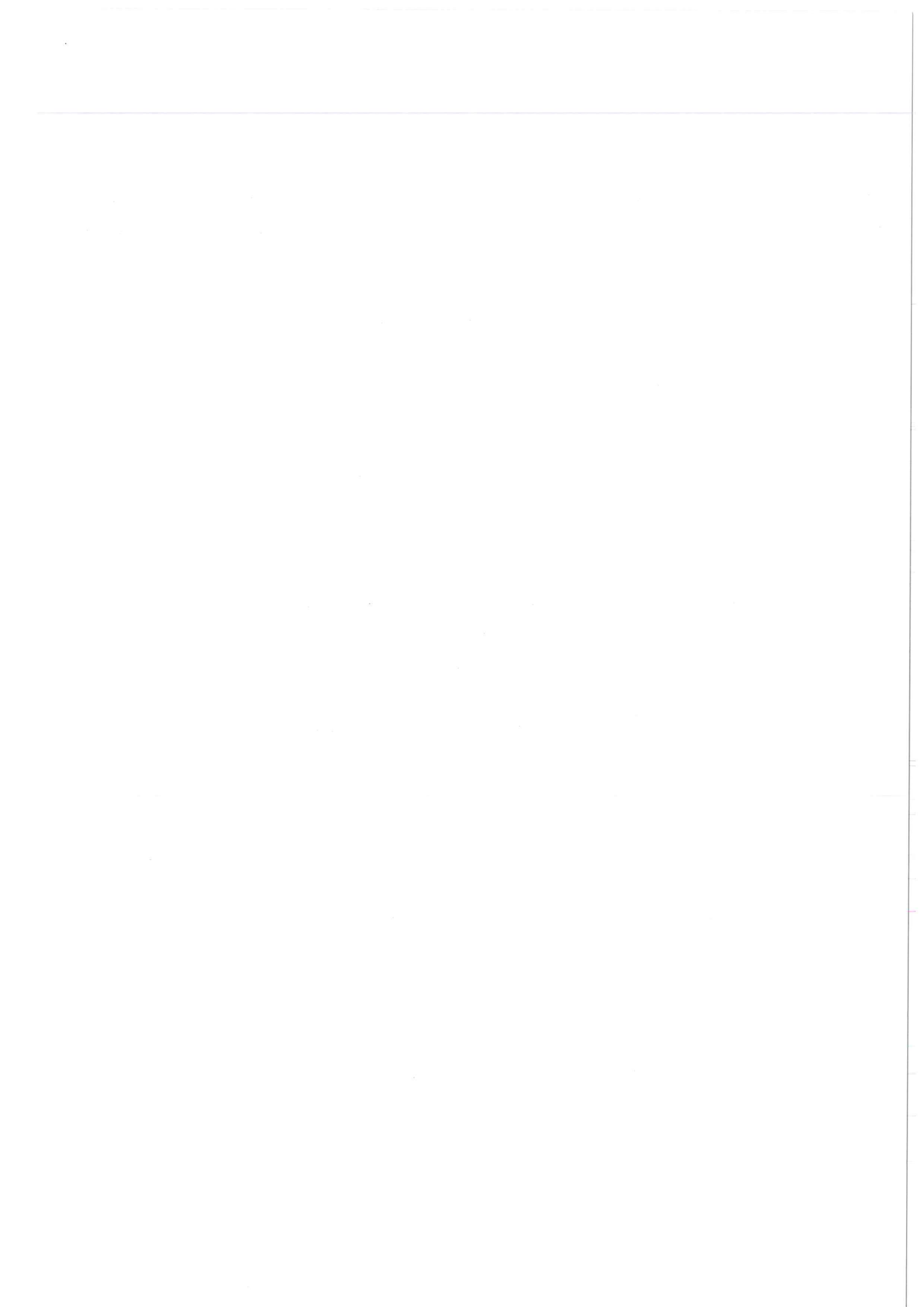
13.7 Fremtidige perspektiver på flerspråklige rettsforhandlinger

Det er vanskelig å spå noe om fremtiden, men med bakgrunn i denne studien vil jeg tro at vi har en del ankesaker i vente, som er begrunnet i kommunikasjonsproblemer. I USA har det vært gjort undersøkelser av tolkebruk i rettssalen over lengre tid enn her i Norge, og Berk-Seligson (1990) viser til en økning i ankesaker i USA, som har bakgrunn i unøyaktig tolking og andre tolkerelaterte årsaker. I Norge har vi så vidt begynt å få en forståelse av at dette er et problematisk felt, og foreløpig kjenner jeg kun til én kjennelse med bakgrunn i kommunikasjonsproblemer med tolken (LB-2003-00772). Selv om dommen ble opprettholdt i denne saken er det interessant at kjennelsen ikke utelukker tvil om tolkens kvalifikasjoner:

Tingretten har frifunnet staten i søksmål med påstand om at utvisningsvedtak var ugyldig, og i forbindelse med krav om midlertidig forføyning hadde saksøkeren ikke sannsynliggjort at dommen var uriktig. Det var anført at tolken hadde latt være å oversette viktige deler av saksøkerens forklaring i tingretten. Selv om det skulle være grunn til tvil om tolkens kvalifikasjoner, framsto det som usannsynlig at tolken skulle ha unnlatt å oversette helt vesentlige deler av saksøkerens forklaring under forhandlingene uten at dette ble oppdaget på et tidspunkt hvor det var mulig å gjøre retten oppmerksom på det. (Sammendrag LB-2003-00772).

I USA er det mest vanlige argumentet for å avvise en ankesak basert på feil og unøyaktigheter at det ikke finnes noe i rettsboken som indikerer kommunikasjonsproblemer (Berk-Seligson 2002). Dette kan være viktig lærdom å ta med seg for det norske rettsvesenet når og dersom slike ankesaker dukker opp. En eventuell anke kan komme for sent, og en klage bør fremmes under forhandlingene. Eventuelt kan forsvarer kreve at forhold knyttet til tolking blir protokollert i rettsboken. Når det gjelder ankesaker basert på ukvalifiserte tolker, viser studien til Berk-Seligson at anken gjerne når frem dersom man er i stand til å bevise at dommeren ikke har undersøkt tolkens kvalifikasjoner. Jahr (2003:36) nevner bruk av lydbåndopptak av saker med tolk som en sikkerhet mot følgene av eventuelle feil, og som en rettssikkerhetsgaranti

Analysene i denne avhandlingen har tydelig vist at en ukvalifisert tolk kan ha konsekvenser for en person som ikke snakker rettens språk sine muligheter til fullt ut å bruke de muligheter den norske loven gir ham til å få frem tvil og formildende omstendigheter. Det vil derfor være til rettssikkerhetens fordel at tolkens kvalifikasjoner dokumenteres, og at det skapes en større bevissthet rundt hvilke kommunikasjonsproblemer bruk av ukvalifiserte tolker medfører.

REFERANSER

- Abu Melhim, A. 1991. Code-switching and linguistic accommodation in Arabic. I Comrie, B. og M. Eid (red.). *Current Issues in Linguistic Theory 80, Perspectives on Arabic Linguistics III*.
- Al-Jubouri, A. og F. Knowles 1988. *Collocation and culture, mimeograph*. University of Trier, West Germany
- Andenæs, K. (red.) 2000a. *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo
- Andenæs, K. 2000b. Innledning. I Andenæs, K. (red.). *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo
- Andersen, Ø. 1995. *I retorikkens hage*. Universitetsforlaget, Oslo
- Archetti, E. 1984. Om maktens ideologi – en krysskulturell analyse. I Klausen, A.M. (red.). *Den norske væremåten. Antropologisk søkelys på norsk kultur*. J.W. Cappelens forlag, Oslo
- Atkinson, J.M. og P. Drew 1979. Examination: a comparison of the turn-taking organizations for conversation and examination. I *Order in court: The organisation of verbal interaction in judicial settings*. Macmillian, London
- Auer, P. og A. Di Luzio 1992. *The Contextualization of Language*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia
- Austin, J.L. 1962. *How to do things with words*. Oxford University Press, Oxford
- Badawi, E. og M.J. Hinds 1986. *A Dictionary of Egyptian Arabic*. Libraire du Liban, Beirut
- Baker, M. 1992. *In other Words: A coursebook on translation*. Routledge, New York
- Berk-Seligson, S. 1990. *The Bilingual Courtroom*. University of Chicago Press, Chicago
- Berk-Seligson, S. 1999. The impact of court interpreting on the coerciveness of leading Questions. *Forensic Linguistics* 6: 1999:30-56.
- Berk-Seligson, S. 2002. *The Bilingual Courtroom: Court interpreters in the judicial process: with a new chapter* / Susan Berk-Seligson. University of Chicago Press, Chicago
- Borchgrevink, T. 1997. Et ubehag i antropologien. I *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 1 1997. Universitetsforlaget, Oslo
- Brennan, M. 1999. Signs of Injustice. I Mason I. (red.). *The Translator* volume 5 number 2 1999.

- Cameron et al. 1993. Ethics, advocacy and empowerment: Issues of method in researching language. I *Language and Communication*, Vol. 13, No.2, 1993:81-94.
- Cameron, D. 2001. *Working With Spoken Discourse*. Sage Publications Ltd., London
- Cardona, B. 1996. *Rettstolk?* Mellomfagsoppgave i kriminologi, Universitetet i Oslo
- Carr, S., R. Roberts, A. Dufour & D. Steyn (red.). 1997. *The Critical Link: Interpreters in the Community*. Benjamins, Amsterdam
- Christie, N. 1977. Konflikt som eiendom. - Norsk versjon av Stensilseriens nr. 23. "Conflict as property". *Stensilserie / Institutt for kriminologi og strafferett*, Universitetet i Oslo
- Condon, J.C. og Y. Fathi 1975. *An Introduction to Intercultural Communication*. Bobbs-Merrill Inc., Indianapolis
- Dahl, Ø. 1994. Some Trends of Development of the Field of Intercultural Communication in the United States. I Dahl, Ø. (red.) *Intercultural Communication and Contact*. Selected Papers presented at the Nordic Symposium in Stavanger, Norway, 24-26. November 1994. Centre for Intercultural Communication. Misjonshøgskolens Forlag, Stavanger
- Dickins, J., S. Hervey og I. Higgins 2002. *Thinking Arabic Translation*. Routledge, London
- Drew, P. 1992. Contested evidence in courtroom cross-examination: The case of a trial for rape. I P. Drew and J. Heritage (red.). *Talk at work: Interaction in institutional settings*. Cambridge University Press, Cambridge & New York
- Eades, D. 2000. I don't think it's an answer to the question: Silencing Aboriginal witnesses in Court. I *Language in Society* 29 (2) 2000:161-195.
- Ellis H.C. & R. Reed Hunt 1993. *Fundamentals of Cognitive Psychology*. 5th edition. Brown & Benchmark Publishers, Madison
- Englund Dimitrova, B. 1997. Degree of Interpreter Responsibility in the Interaction Process. I Carr, S., R. Roberts, A. Dufour & D. Steyn (red.). I *The Critical Link: Interpreters in the Community*. Benjamins, Amsterdam
- Erickson, F. & J. Schultz (1982): *The Counselor as a Gatekeeper: Social Interaction in Interviews*. Academic Press, New York
- Eriksen, T. Hylland 1995. *Det nye fiendebildet*. J.W. Cappelens Forlag, Oslo
- Fafner, J. 1997. *Retorik Klassisk & Moderne*. Akademisk forlag, København,
- Fairclough, N. 1989. *Language and Power*. Longman Group, London
- Fairclough, N. 1992. *Discourse and Social Change*. Polity Press, Cambridge
- Fairclough, N. 1995. *Media Discourse*. Edward Arnold, London
- Fairclough, N. 2001. CDA as a method in social scientific research. I Wodak R. og M. Meyer (red.). *Methods of Critical Discourse*. Sage Publications Ltd., London

- Falck, S. 1987. *Rett tolk? – en undersøkelse av tolker, språk, rettssikkerhetsproblemer og rollekonflikter innen politi og domstoler*. Universitetsforlaget, Oslo
- Ferguson, C. A. 1959. The Arabic koine. I *Language* Vol 35:4 1959:616-630.
- Fife, A. 2002. *Tverrkulturell kommunikasjon*. Yrkeslitteratur as, Oslo
- Flyvbjerg, B. 1991. *Rationalitet og magt*. Bind 1 Det konkrete videnskap. Akademisk Forlag, København
- Foley, W.A. 1997: *Anthropological Linguistics, An Introduction*. Blackwell Publishers Inc., Massachusettes
- Forensic Linguistics: The International Journal of Speech, Language and the Law*. University of Birmingham Press
- Fowzi, J. (Abo Furat) 1999. *Al-furat Norsk-Engelsk-Arabisk ordbok*. Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke, Bergen
- Frøili, J. 2001. Fra Nordstrand til Sørstranda. Om en reise, om tolking og om Annes bidrag på tolkefeltet. I A. Golden & H. Uri (red.). *Andrespråk, tospråklighet, norsk. Festskrift til Anne Hvenekilde*. Unipub, Oslo
- Garzone, G. og M. Viezzi (red.) 2000. *Interpreting in the 21st Century*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia
- Gellner, E. 1992. *Postmodernism, Reason and Religion*. Routledge, London
- Gentile, A., U. Ozolins og M. Vasilakakos 1996. *Liason Interpreting: A Handbook*. Melbourne University Press
- Gentile, A. 1997. Community Interpreting or Not? Practices, Standards and Accreditation. I Carr, S., R. Roberts, A. Dufour & D. Steyn (red.). *The Critical Link: Interpreters in the Community*. John Benjamins, Amsterdam
- Goffman, E. 1992. *Vårt rollespill til daglig, en studie i hverdagslivets dramatik*. Pax Forlag Oslo
- Goffman, E. 1981. *Forms of Talk*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia
- Golden, A. 1990. Indirekte tale og tanke. I Golden, A., K. Mac Donald, B. A. Michalsen & E. Ryen (red.). *Hva er vanskelig i grammatikken? Sentrale emner i norsk som andrespråk*. Universitetsforlaget, Oslo
- Gomes, M. I.C. 1998. *Rettstolken – det trofaste ekkoet?* Avhandling i kriminologi mellomfag, Universitetet i Oslo
- Gotaas, N. 2000a. Rammer for bruk av tolk. I Andenæs, K. (red.). *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo

- Gotaas, N. 2000b. Kulturell bakgrunn og forståelse i rettssalene. I Andenæs, K. (red.). *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo
- Gran, A.B. 2000. "Hvite løgner /sorte myter" – det etniske på modernitetens scene. Unipub forlag, Oslo
- Grønhaug, R. 1984. Sjansen til å overtale. Retorikk-forskjeller og styrkeforhold i inter-etniske rettssaker. I H. Eidheim (red.). *XI. Nordiske Etnografmøte. Retorikk og mytedannelse: Kampen om og med meningsparadigmene*. Institutt for Sosialantropologi, Universitetet i Oslo.
- Grønhaug R. 1997. Rettsstaten, det flerkulturelle og antropologien. Et svar til Tordis Borchgrevink. I *Norsk Antropologisk Tidsskrift*, 8 1997.
- Gumperz, J. J. 1982. *Discourse Strategies*. Cambridge University Press, Cambridge
- Gumperz, J.J. 1997. Sociocultural knowledge in conversation. I Jaworski J. og N. Coupland (red.). *The Discourse Reader*. Routledge, London
- Gundersen, J.G. 1999. *Rett tolk – en umulighet? En undersøkelse om begrepsforståelse ved politi og rettstolking, samt betraktninger omkring nøytralitetsproblemer i tolkerollen*. Upublisert oppgave i videreutdanning i kulturforståelse ved Høgskolen i Oslo
- Hale, S. 1999. Interpreters' treatment of discourse markers in courtroom questions. I *Forensic Linguistics* 6 1999:57-82.
- Hale, S., og J. Gibbons 1999. Varying realities: Patterned changes in the interpreter's representation of courtroom and external realities. I *Applied Linguistics* 20 1999:203-220
- Hall, E. 1959. *The silent language*. Doubleday, New York
- Halliday, M.A.K. 1998. Språkets funksjoner. I *Å skape mening med språk, en samling artikler av M.A.K. Halliday, R. Hasan og J.R. Martin* (red. K.L. Berge, P. Coppock og E. Maagerø). Landslaget for norskundervisning og Cappelen Akademisk Forlag, Oslo
- Hatim, B. 1997. *Communication across Cultures, Translation Theory and Contrastive Text Linguistics*. University of Exeter Press, Exeter
- Heritage, J. 1997. Conversation Analysis and institutional talk. I Silverman, D. (red.). *Qualitative Research, Theory, Method and Practice*. Sage Publications Ltd., London
- Hofstede, G. 1984. *Culture's Consequences*. Sage Newbury Park
- Holes, C. 1984. Textual approximation in the teaching of academic writing to Arab students: a contrastive approach. I J. Swales and H. Mustafa (red.). *English for Specific*

- Purposes in the Arab World*. University of Aston, Birmingham
- Holgerson, A. 1990. *Fakta i målet – vitnepsykologins bidrag ved bedømmning av sakfrågan i enskilda rättsfall*. Pedagogiska institutionen Vittnespsykologiska forskningslaboratoriet, Stockholms Universitet
- <http://odin.dep.no/jd/norsk/publ/utredninger/NOU/012001-020019/index-hov004-b-n-a.html>
- http://odin.dep.no/krd/norsk/dok/andre_dok/utredninger/NOU/016001-020009/dok-bn.html
- <http://www.domstol.no/oslotingrett/index.asp?menuid=0&topExpand=&subExpand=&strUrl=/internet/showObject.asp?i=1000380>
- <http://www.domstol.no/oslotingrett/index.asp?menuid=0&topExpand=&subExpand=&strUrl=/internet/showObject.asp?i=1671385><http://www.smed.no/rapporter/Lov.rtf.html>
- <http://www.udi.no/templates/Page.aspx?id=3568>
- Hymes, D. Og J. J. Gumperz 1972. *Directions in sociolinguistics the ethnography of communication*. Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York
- Jahr, K. 2003. *Rettstolk og rettstolking*. Rapport til studiepermisjonsutvalget for dommere, Oslo tingrett, Oslo
- Johannesen, G. 1987. *Rhetorica Norvegica*. J.W. Cappelens Forlag/Landslaget for norskundervisning (LNU), Oslo
- Johannesson, K. 2002. *Retorikk eller konsten att övertyga*. Norstedts Förlag, Stockholm
- Johnstone, B. 1991. *Repetition in Arabic Discourse*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia
- Jönsson, L. 1988a. Polisförhöret som kommunikationssituation. I *Studies in Communication* 23. University of Linköping, Linköping
- Jönsson, L. 1988b. *On Being Heard in Court Trials and Police Interrogations. A study of Discourse in Two Institutional Contexts*. Department of Communication Studies, Linköping
- Jönsson, L. 1990. Förmedlade samtal: Om återkoppling i tolkade rättegångar. I Nettelbladt U. og G. Håkansson (red.). *Samtal og undervisning. Studier til Lennart Gustavssons mine*. Department of Communication Studies, Linköping
- Kellerman, K. 1992. Communication: inherently strategic and primarily automatic. I *Communication monographs* 59 1992.
- Knapp-Pothoff og Knapp 1986. Interweaving Two Discourses – The Difficult Task of the Non-Professional Interpreter. I J. House & S. Blum-Kulka (red.). *Interlingual and Intercultural Communication*. Gunter Narr, Tübingen

- Korolija, N. og P. Linell 1996. Episodes: coding and analyzing coherence in multiparty conversation. I *Linguistics an interdisciplinary journal of the language sciences* 34 1996:799-831.
- Krouglov, A. 1999. Police Interpreting; Politeness and Sociocultural Context. I Mason I. (red.). *The Translator* volume 5 number 2.
- Kvale, S. 1997. *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal, Oslo
- Labov, W. 1972. *Sociolinguistic Patterns*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia
- Ladegaard, U. 2001. *Sprog, holdninger og etnisk identitet: En undersøgelse af holdninger over for sprogbrugere med udenlandsk accent*. Odense Universitetsforlag, Odense
- Lakoff, G. & M. Johnson 1980. *Metaphors we live by*. The University of Chicago Press, Chicago
- Lambert, W.E., R.C. Hodgson, and S. Fillenbaum 1960. Evaluational reactions to spoken language. I *Journal of Abnormal and Social Psychology* 60.
- Lanza, E. 1995. Kompetanse sett i et sosiolingvistisk perspektiv. I A. Vonen og C. Fabricius-Hansen (red.). *Språklig kompetanse – hva er det og hvordan kan det beskrives?* Novus forlag, Oslo
- Lind, M. 1994. *Pragmatiske partikler i diskursanalytisk perspektiv: jo, altså, vel, nå og da i et norsk talemålsmateriale*. Hovedoppgave i nordisk, Universitetet i Oslo
- Lindhardt, J. 1987: *Retorikk*. Rosinante Forlag A/S, København,
- Luchjenbroers, J. 1997. "In your own words...": Questions and answers in a Supreme Court Trial. I *Journal of Pragmatics* 27.
- Lundberg, P. 1991. *Utbildning och träning för interkulturell kommunikativ kompetens*. Studentlitteratur, Lund
- Mason, I. 1999. Introduction. I Mason I. (red.). *The Translator* volume 5 number 2.
- Mathiassen, J.E. 1992. *Rasende palestinere vil ofre livet for sin fører: en tekst- og bildeanalyse av fem reportasjer fra Dagbladet under Golf-krigen*. Hovedoppgave i nordisk, Universitetet i Oslo
- Mathiesen, T. 1989. *Skjellig grunn til mistanke? En studie av forhørsretten*. Pax forlag, Oslo
- Mejdell, G. 1980. Arabisk-norsk kontrastiv grammatikk. I Hvenekilde A. (red.). *Mellom to språk. 4 kontrastive språkstudier for lærere*. Cappelen, Oslo
- Mikkelson, H. 1996. Community interpreting. An emerging profession. I *Interpreting* Vol. 1 No. 1 1996:125-131.
- Moore, H.L. (red.) 1999. *Anthropological theory today*. Blackwell Publishers Ltd., Oxford
- Moore J.L & R.A. Mamiya 1999. Interpreters in Court Proceedings. I Moore J.L. (red.).

- Immigrants in Courts*, University of Washington Press, U.S.A
- Morris, R. 1999. The Gum Syndrome: Predicaments in Court Interpreting. *Forensic Linguistics* 6:6-29.
- Mostad, B. 1999. Rett til likebehandling for domstolene for den som ikke kan snakke norsk – med hovedvekt på retten til fri tolk og oversetting. I *Skriftserie* nr. 64. Institutt for retts sosiologi, Universitetet i Oslo
- Nilsen, A. B. 1995. *En analyse av politiavhør i et interkulturelt perspektiv. Påvirker deltagernes kultur asylavhøret?* Hovedoppgave ved Institutt for lingvистiske fag, Universitetet i Oslo
- Nilsen A.B. 2000a. Lik mulighet til å forstå og bli forstått? I Andenæs, K. (red.). *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo
- Nilsen A.B. 2000b. Tospråklige hjelpere i retten. I *Rett og slett* nr.3 2000.
- Nilsen, A.B 2001. Linguistic minorities and communication in the Norwegian administration of justice. I Hvenekilde A. og J. Nortier (red.). *Meetings at the Crossroads*. Novus forlag, Oslo
- Nylehn, B. 2002: Kan profesjonelle samarbeide? I Nylehn, B. og M. Støkken (red.). *De profesjonelle*. Universitetsforlaget, Oslo
- Orwell, G. 1999. 1984. Norsk oversettelse. Gyldendal, Oslo
- Papendorf, K. 2000. Juristenes og tolkenes opplevelse av rettens hverdag. I Andenæs, K. (red.). *Kommunikasjon og rettssikkerhet. Utlendingers og språklige minoriteters møte med politi og domstoler*. Unipub forlag, Oslo
- Patai, R. 1973. *The Arab Mind*. Scribner, New York
- Paulsen Galal L. Og E. Galal 1999. *God dag mand Økseskaft samtale gjennom tolk*. Nr. 3 i serien Det flerkulturelle arbejde, Mellempøkeligt Samvirke, København
- Peräkylä, A. 1997. Reliability and Validity in Research Based on Transcripts. I Silverman, D. (red.). *Qualitative Research, Theory, Method and Practice*. Sage Publications, London
- Philips, S. (1987). On the use of wh questions in American courtroom discourse: A study of the relation between language form and language function. I Leah Keder (ed.). *Power through discourse*. Ablex Publishing Corp, Norwood
- Polany, M. 2000. *Den tause dimensjon. En introduksjon til taus kunnskap*. Spartacus Forlag, Oslo
- Pöchhacker, F. 1995. Writings and research on interpreting: a bibliographic analysis. *The Interpreter's Newsletter* 6:17-31.

- Pöchhacker, F. 2000. Researching interpreting quality. I Garzone, G. og M. Viezzi (red.). *Interpreting in the 21st Century*. John Benjamins Publishing Company
Amsterdam/Philadelphia
- Qvale, A. og A. Hazeland Henriksen 2000. Dømmes du av dine likemenn? En studie av meddommerordningen. *Skriftserie fra Institutt for rettsosjologi*, Skriftserie nr. 66,
Oslo
- Retningslinjer for god tolkeskikk* 1997. Utgitt av Kommunal og arbeidsdepartementet.
www.udi.no/talking/
- Rigney, A.C. 1999. Questioning in interpreted testimony. *Forensic Linguistics* 6 1999:83-108
- Roberts, Roda P. 1997. Community Interpreting Today and Tomorrow. I Carr, S., R. Roberts, A. Dufour & D. Steyn (red.). *The Critical Link: Interpreters in the Community*.
John Benjamins, Amsterdam
- Roberts, R., S. Carr, D. Abraham og A. Dufour 2000. *The Critical Link 2*.
John Benjamins, Amsterdam
- Roy, Cynthia 2000. *Interpreting As a Discourse Process*. Oxford University Press, Inc., New
York
- Sacks, H., E. Schlegoff, and G. Jefferson 1974. A simplest systematics for the organization of
turn-taking in conversation. *Language* 50 (4) 1974:696-735
- Samovar, L.A. og R.E. Porter 1996. *Intercultural communication*. Wadsworth Publishing
Company, Belmont
- Sapir, E. 1929. The Status of Linguistics as a Science. I Mandelbaum D.G (red.).1958.
Culture, Language and Personality. University of California Press, Berkeley, CA
- Schiffrin, D. 1994. *Approaches to Discourse*. Blackwell, Cambridge, Mass.
- Scollon, R. og S. Wong Scollon 1995. *Intercultural Communication*. Basil Blackwell Ltd.,
Oxford
- Scollon R. 2001. Action and text: towards an integrated understanding of the place of text in
social (inter)action, mediated discourse analysis and the problem of social action. I
Wodak R. og M. Meyer (red.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Sage
Publications Ltd., London
- Searle, J.R. 1969. *Speech acts*. Cambridge University press, Cambridge
- Selmer, B. 1995. Fikseret i tid – homogeniseret i rum. Med sproget som udgangspunkt for
analysen af den arabiske verden. I *Tidskrift för mellanösternstudier*, nr. 1,
Universitetet i Lund
- Senter mot etnisk diskriminering (SMED)1999. *Underveis mot et bedre vern, Senter mot*

etnisk diskriminering sitt bidrag til kunnskap om art og omfang av etnisk diskriminering i Norge. Oslo

- Senter mot etnisk diskriminering (SMED) og Organisasjon mot offentlig diskriminering, (OMOD) 2000 *Norge – en rettsstat for alle?* 2000:23-25. Oslo
- Shuy, R. 1993. *Language Crimes: The Use and Abuse of Language Evidence in the Courtroom.* Blackwell Publishers Inc., Massachusetts
- Skaaden, H. 2001. Etikk og epiteter på tolkefeltet. I Golden A. & H. Uri (red.). *Andrespråk, tospråklighet, norsk. Festskrift til Anne Hvenekilde.* Unipub, Oslo
- Skaaden, H. 2002. Å huske er å forstå. Aktiv lytting og notatteknikk. I *Tolking et øvingsopplegg for autorisasjonsprøven for tolker.* Institutt for lingvistiske fag, Universitetet i Oslo
- Stevick, E.W 1996. *Memory, Meaning & Method – A view of language teaching.* Heinle & Heinle Publishers, Boston Massachusetts, USA
- Svennevig, J. 1999. *Getting acquainted in conversation : a study of initial interactions.* John Benjamins, Amsterdam
- Svennevig, J. 2001. *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og Diskursanalyse.* Landslaget for norskundervisning (LNU) Cappelen, Oslo
- Svennevig, J. 2003. Echo answers in native/non-native interaction, *Pragmatics* 13/2 2003:285-309.
- Tannen, D. 1989. Talking voices: Repetition, Dialogue, and Imaginary in Conversational Discourse. I *Studies in Interactional Sociolinguistics* 6.
- Tetzchner, S. v. 2001: *Utviklingspsykologi i barne- og ungdomsalderen.* Gyldendal, Oslo
- Thomas, J. 1995. *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics.* Longman, London
- Türker, E. 2000. *Turkish-Norwegian codeswitching : Evidence from intermediate and second generation Turkish immigrants in Norway.* Unipub, Oslo
- Utlendingsdirektoratet. 2000. *Tolkevirkosomhet i offentlig sektor – En statusrapport*
- Utlendingsdirektoratet. 2003. *Tospråklig sjekk for potensielle tolker (ToSPoT) En evalueringsrapport*
- van Dijk, T.A. 1986. *Racism in the Press.* Arnold, London
- van Dijk, T.A. 2001. Multidisciplinary CDA: a plea for diversity. I Wodak, R. og M. Meyer (red.) *Methods of Critical Discourse Analysis.* SAGE Publications, London
- Wadensjö, C. 1997. Recycled Information as Questioning Strategy: Pitfalls in Interpreted-Mediated Talk. I Carr, S., R. Roberts, A. Dufour & D. Steyn (red.). *The Critical*

- Link: Interpreters in the Community.* John Benjamins, Amsterdam
- Wadensjö, C. 1998. *Interpreting as Interaction.* Longman, New York
- Wadensjö, C. 2000. Co-constructing Yeltsin – Explorations of an Interpreted-Mediated Political Interview. I Olohan M. (red.). *Intercultural Faultlines – Research Models in Translation Studies I, Textual and Cognitive Aspect.* St. Jerome Publishing, Manchester
- Wadensjö, C. 2002. Att medskapa Jeltsin: tankar kring en radiointervju. I *Jagen och rösterna: Goffman, Viveka och samtalet Selves and Voices: Goffman, Viveka and Dialogue, Texter til Viveka Adelswärd den 17 mars 2002.* Utgivna av Linell P. Og K. Aaronsson, SIC 42, 2002. Linköping University, Linköping
- Westerberg, B. 1987. - *det är ju vi som är negeren... Om kulturmöten i skolan.* SNS Förlag, Stockholm
- Whorf, B. 1956. *Language, thought and reality/Selected writings of Benjamin Lee Whorf;* edited by J.B. Carroll. Massachusetts Institute of Technology, New York
- Widerberg, K. 2001. *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt.* Universitetsforlaget, Oslo
- Wodak, R. 2001. What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments. I Wodak R. og M. Meyer (red.). *Methods of Critical Discourse.* Sage Publications Ltd., London
- Yeşilgöz, Y. 1995. *Allah, Satan en het recht, communicatie met Turkse verdachten.* Willem Pompe Instituut, Utrecht

TRANSKRIPSJONER

Utsnitt 1

1. **D:** ja jada, det går greit, så kan du jo også gjøre han oppmerksom på at han skal få ordet helt til slutt, etter at aktor og forsvarer har holdt sine prosedyrer hvis han ønsker det.
2. **T:** [...]
3. **TT:** [...]
4. **T:** [...]
5. **D:** hm hm, det er fint, da skal vi først høre aktors innledningsforedrag.

Utsnitt 2

6. **A:** takk ærede rett, saken starta opp eh hos politiet eh i et brev den 26. november i fjor. det kom da fra sosialsjef mette pedersen i (navn) kommune. og ho beskriver da en eh situasjon i detta brevet, det har da vært en trusselsituasjon på (navn) sosialkontor, og ho ber at detta etterforskes og påtales. og

7. **T:** unnskyld eh ʔad:imat ʔakwa li-ʔ-ʔurta bi tari:x (dato) [...] ʔ

7a. **T:** unnskyld eh hun presenterte en klage for politiet den (dato)[...]

Utsnitt 3

8. **A:** i brevet viser hun til en rapport av den (dato)fra eh saksbehandler berit hansen eh saksbehandler på. ho redegjør for at ho den (dato) hadde et møte med tiltalte, på rom nummer 213. og ho forklarer da fra dette møtet. i korte trekk så skriver a atte eh møtet da utviklet seg til atte tiltalte da fremsatte trusler, og han uttalte da slik som det er satt her i anførsel i tiltala, og og ho oppfatta da dette truende.

9. **T:** bi ha:da at-taqri:r li-ʔ-ʔurta eh ka:n ʔan tari:x (dato) wa ʔan berit hansen il:i ka:n ʔanda-ha muqa:bila maʔ-ak bi odat (nummer) fi as-sosialkontor, wa huwa hiya ʔa:let in:u eh al-muqa:bila il:i ka:net maʔ-ak it:awal:it, liʔan:-ak kunt taqu:m bi tahdida:t ʔad:i:ya bi nisba-l-ha.

9a. **T:** i denne rapporten til politiet eh som var datert (dato) og om berit hansen som hadde et møte med deg på rom (nummer) på sosialkontoret, og det er slik at hun sa at møtet som var med deg trakk ut, fordi du kom med alvorlige trusler overfor henne.

Utsnitt 4

12. **TT:** [...]

13. **T.:** jeg bare forklarte 7

14. **D:** hm hm det er greit 1

Utsnitt 5

17. **A:** som bevis så vil påtalemyndigheten føre berit hansen som eh som da var der (xxx) uttale seg. i tillegg så vil vi da beføre ali som han da har hatt kontakt med tidligere, og som da var utsatt for trusler i samme samtale. i tillegg så vil vi føre mette pedersen som er sosialsjef og vil redegjøre for denna situasjonen og redegjøre for heile situasjon ved sosialkontoret. Så det var da påtalemyndighetenes beviser, så veit jeg eh forsvarer som da som krever noe mer, men det kan han jo da redegjøre for sjøl. takk.

Utsnitt 6

22. **D:** ja. da skal vi høre tiltaltes forklaring, og da vil jeg be tiltalte om å ta plass i vitneboksen.

23. **T:** saufa tuqad:im aqwa:l-ak.

23a.T: du skal presentere forklaringen din

(Tiltalte går til vitneboksen)

Utsnitt 7

25. **D:** jeg skal kanskje gjøre deg oppmerksom på at du kan har rett til å nekte å avgi forklaring i retten i dag.

26. **T:** eh anta li:-k al-ħaq: fi: an turfud an tuqad:im ay:i aqwa:l ha:da al-yo:m.

26a. T: du har rett til å nekte å presentere noen forklaring i dag.

27. **D:** så spør jeg deg om du er villig til å forklare deg?

28. **T:** hal turi:d an tuqad:im aqwa:l-ak al-yo:m?

28a. T: Vil du presentere forklaringen din i dag?

Utsnitt 8

33. **D:** da gir jeg ordet til eh aktor for spørsmål.

34. **A:** takk,

35. **T:** huwa ra:h yi?ad:im as?ila wa anta ?ale:-k an tazaw:ub.

35a. T: han skal stille spørsmål og du må svare.

Utsnitt 9

36. **A:** ja khalid, nå vil jeg gjerne ha forklaring om hva som skjedde med dine egne ord, og hvis du kan forklare og hvis du kan forklare det i sammenheng så ville det være det beste.

Utsnitt 10

40. **A:** kan du forklare hvorfor du skulle på sosialkontoret denne dagen og hva som skjedde?

41. **T:** hal turi:d an tuwad:iħ lima:da dahabta fi: da:lik al-yo:m ila as-sosialkontor wa ma:da zar:a??

41a. T: vil du klargjøre hvorfor du dro til sosialkontoret den dagen og hva som skjedde?

42. **TT:** ya?ni yis?al-ni an aħki:-hum al-haqi:qa? eh nafs al-yo:m i(dato) ana kunt mud:at ?ahr ba?d kunt adrus fi-l-madrasa ata?al:am al-lu?a al-norwi?i:ya. bi-le:lat al-kurs lamma ?ayart al-kurs. a:xad-hu ma?a at-ta:lib ?ahr. axbaru:-ni al-kontor ida:rat al-?amal in:a iħna il:i na?ti:-kum ra:tib (xxx)

42a. TT: mener du spør han meg om å fortelle dem sannheten? samme dag(dato) hadde jeg gått en måned, jeg studerte fortsatt på skolen og lærte norsk. i begynnelsen av kurset byttet jeg kurs. jeg tok det med studenten en måned. de fortalte meg på kontoret arbeidskontoret at vi som skal gi dere lønn (xxx)

43. **T:** eh etter at han hadde gikk på norskkurs i en måned (dato) fikk han høre atte (xxx) fra arbeidskontoret

44. **TT:** [...]

45. **T:** arbeidskontoret wa ay:i kontor?

45a. T: arbeidskontoret og hvilket kontor?

46. **TT:** wa flyktningskontoret.

Utsnitt 11

46. **TT:** [...]

47. **T:** eh etter at eh han gikk en måned på amokurs, han gikk eh en måned lenger.

Utsnitt 12

50. T: ehm han spurte hvor han får penger fra om de får det fra arbeidskontoret eller eh flykt eh

51. A: flyktningkontoret. ↓

Utsnitt 13

52. T: flytningskontoret, og eh den ene sendte han til den andre.

53. TT: taqri:b ma: yuqa:rib şahr. qari:b min şahr. wa ihna ma ʔastalamna ay:i mablay fa ihna istaqradna min asdiqa:ʔ-i.

53a. TT: cirka det nærmet seg en måned. nesten en måned. og vi fikk ingen penger så vi lånte av vennene mine.

54. T: etter det han hadde ikke noen penger han måtte låne fra sine venner,

55. TT: wa qa:lu:-li e:ş ʔaʔab in:a anta al-waħi:d il:i ma: ʔastalam al-ra:tib.

55a. TT: de sa til meg så rart at du er den eneste som ikke har fått lønn.

56. T: han fikk høre at han er den eneste som ikke fikk eh penger

Utsnitt 14

56. T: han fikk høre at han er den eneste som ikke fikk eh penger.

57. TT: [...]

58. T: og etterpå det spurte jeg sjefen

59. T: eh han gikk til saksbehandleren hans,

60. TT: eh sjef på amo-kurs (xxx)

Utsnitt 15

61. T: ja sjefen på amokurs.

62. TT: [...]

63. T: eh han ringte til arbeidskontoret og eh

64. TT: flyktning

65. T: flyktningkontoret, og sa at han hadde ikke fått penger, så spurte han henne saksbehandleren hans.

Utsnitt 16

66. **T:** berit hansen.

67. **TT:** [...]

68. **T:** er saksbehandleren hans.

69. **TT:** [...]

70. **T:** ja ringte han og sa at han kunne komme og hente penger.

71. **TT:** fa huwa il:i hadas, nafs al-yo:m as-sa:ʕa tinte:n,

72a. TT: og det var det som skjedde, samme dag klokka to,

72. **T:** og på samme dag klokka to,

74. **TT:** (xxx) al-yo:m nafs al-waget fi nafs al-tari:x (dato)

74a. TT: (xxx) dagen samme tid på samme dato (dato)

75. **T:** (dato)

76. **TT:** as-sa:ʕa tinte:n

76a. TT: klokka to

77. **T:** klokka to,

78. **TT:** [...]

79. **T:** jeg og berit hansen var på rommet,

Utsnitt 17

80. **TT:** [...]

81. **T:** hun fortalte jeg kan kunne få sjekk på penger for han hadde noe papirer,

82. **TT:** [...]

83. **T:** han forklarte atte eh det har vært cirka en måned og han ikke hadde fått penger, og arbeidskontoret sa at flyktningekontoret som skal betale, og så han ville klage på det.

84. **TT:** [...]

85. **T:** og han ville vite hva eh hvorfor dette skjedde, hva var årsaken.

86. **TT:** [...]

87. **T:** [...]

88. **TT:** [...]

89. **T:** hun spurte hvorfor jeg ville klage, og jeg sa det er fordi jeg hadde ikke fått penger på en måned, og jeg ville gjerne vite årsaken.

Utsnitt 18

90. **TT:** [...]

91. **T:** og hvor eh feilen ligger.

92. **TT:** [...]

93. **T:** jeg skal ringe politiet og de kommer og henter deg.

Utsnitt 19

94. **TT:** [...]

95. **T:** eh han ble så redd,

96. **TT:** [...]

97. **T:** og han lurte på hvorfor hun skulle ringe politiet.

98. **TT:** [...]

99. **T:** hva har jeg gjort for at du skal ringe etter politiet?

Utsnitt 20

100. **TT:** [...]

101. **T:** jeg ventet på at politiet skal komme.

102. **TT:** [...]

103. **T:** og vil klage til sjefen.

104. **TT:** [...]

105. **T:** han ville eh fortelle eh sa det til sjefen om det problemet og fortelle politiet hva som skjedde.

Utsnitt 21

106. **TT:** [...]

107. **T:** hun sa du skal få en sjekk.

Utsnitt 22

109. **T:** jeg sa jeg venter på politiet og da kan jeg fortelle dem.

110. **TT:** wa baŕde:n talaŕat min al-yurfa.

*110a. **TT:** så gikk jeg ut av rommet.*

111. **T:** men da han eh forlate rommet.

Utsnitt 23

112. **TT:** [...]

113. **T:** og sa at du kan vente en sjekk til deg en sjekk.

Utsnitt 24

122. **TT:** ana ma: ʕa:rif. bas: ʕa:rif al-ʕe:f liʔan:-u yitkal:am ʕarabi. wa aje:t huwa da:xil al-muʕkila lian:-u liʔan:a yikal: yitkal:am ʕarabi. wa ana atkal:am ʕarabi fa aje:t-l-u aħki:-l-u ʕan al-muʕkil il:i sa:rat.

122a. TT: jeg kjenner ikke. jeg kjenner bare sjefen fordi han snakker arabisk. jeg kom og han ble involvert i problemet fordi han snakker arabisk. og jeg snakker arabisk og jeg dro til ham for å fortelle ham om problemet som var skjedd.

123. **T:** han kjenner ingen men eh han sjefen snakker arabisk og han at kan kommunisere med han.

Utsnitt 25

134. **TT:** wa ka:n fi su:ʔfahm yaʕni

134 a. TT: og det var en misforståelse

135. **T:** det var misforståelse.

Utsnitt 26

142. **A:** eh men eh hadde du hatt en annen saksbehandler?

143. **T:** k:an ʕinda-k masʔu:l a:xar ʕan al-flu:s?

143a. T: hadde du en annen ansvarlig for pengene?

144. **TT:** ka:n qabl-ha as-saksbehandler eh ber bente wa []

144a. TT: før henne var eh ber bente saksbehandleren og []

Utsnitt 27

160. **TT:** wa ka:n maʕa-na mutarʕim wa

160a. TT: og det var en tolk sammen med oss og

161. **T:** og da hadde han tolk.

Utsnitt 28

177. **A:** men eh fastholder du at du ikke har kommet med drapstrusler, kan du si at du ikke har gjort det?

178. **T:** inta bitqu:l in:-u inta ma: ma: qad:amat ay:i tahdi:da:t bi-l-qatl la il-ha?

178a. T: du sier at du ikke ikke har fremmet noen trusler om drap overfor henne?

179. **TT:** la ana ma muqad:im la bi-l-ʕira:q. wa la bi kul maka:n. wa xal:i yisʕalu:n kul asdiqa:ʔ-i. isʕalu:-hum ʕalay:-a. in:-u ana mu: ha:da kala:m-i wa la ha:y axla:q-i.

179a. TT: Nei jeg har ikke verken i irak eller noe annet sted. og la dem bare spørre alle vennene mine. Spør dem om meg. For det er verken mine ord eller moral.

180. **T:** eh han sier at det er ikke hans eh måte eh og ikke eh hans oppførsel å komme med slike trusler, og dere kan spørre hans venner også om det.

Utsnitt 29

181. **F:** ja, men har du heller ikke, du fikk spørsmål om du har sagt at du skulle lage problemer for de ansatte der?

182. **T:** wa inta kama:n ma: qad:amt il-ha tahdi:da:t in:u inta raḥ taʕmil-ha maʕa:kil bi-l-nisba li ʕuyl-ha hiya.

182a. T: og du har ikke fremmet trusler overfor henne om at du skal lage problemer i forhold til jobben hennes?

183. **TT:** ana ma ga:ʔil wa ana astayrib min ha:da al-kala:m il:i hiya (xxx). ana ma: ga:ʔil, mu il-ha wa mu: li ay:i wa:ḥid ʕaxs ana ma atakal:am ha:-al-kala:m.

183a. TT: jeg har ikke sagt, og jeg er overrasket over disse ordene som hun (xxx). jeg har ikke sagt, verken til henne og heller ikke til noen annen person jeg bruker ikke å snakke slik.

184. **T:** han har verken sagt det til henne eller til andre,

Utsnitt 30

189. **F:** ja, jeg skjønner. oppfattet hun dette som, var det da det ble problemer?

190. **T:** waqt-ha hiya mumkin taku:n fa:himat ʕale:-k in:-u he:k ka:nit al-maʕa:kil?

190a. T: var det på den tiden hun kanskje har oppfattet deg at problemene var slik?

191. **TT:** ke:f

191a. **TT:** *hvordan*

192. **T:** mumkin taku:n fi-l-waqt inta talabat taḥki maʿa al-sjef in:u hiya fahimat in:u ha:y al-maṣa:kil?

192a. **T:** *var det kanskje på den tiden da du ba om å få snakke med sjefen at hun forsto at det var disse problemene?*

Utsnitt 31

198. **F:** jaha, var det da det kom? var det da det kom?

199. **T:** fi waqt-ha hiya il:i ?a:lit an hiya bid-ha titlub aṣ-ṣurta?

199a. **T:** *Var det da som hun sa at hun ville tilkalle politiet?*

Utsnitt 32

202. **F:** hm hm. jeg har det ikke helt klart for meg. hun tilbød penger var det så? at hun sa at han kunne få penger?

203. **T:** hiya a:radat ale:-k flu:s ya qa:lat inta raḥ tastalim flu:s?

203a. **T:** *tilbød hun deg penger eller sa hun at du skulle motta penger?*

204. **TT:** e:h hiya qa:lat-li in:-u ana ʿati:-k al-flu:s. la:kin ana gulti-l-ha le:ṣ taʿati:-ni flu:s has:a? ana ana kunt uri:d ʿaraf ṣunu sabab at-taxi:r? le:ṣ huwa?

204a. **TT:** *eh hun sa til meg at jeg skal gi deg penger. men jeg sa til henne hvorfor skal du gi meg penger nå for jeg jeg ville vite hva grunnen til forsinkelsen er? hvorfor oppsto den?*

205. **T:** ehm hun eh sa at han kunne få penger, men han spurte hvorfor og vil ha forklaring på forsinkelsen.

Utsnitt 33

212. **F:** javel, men etter at hun etter at hun sa hun skulle ringe til politiet, hadde du noe tilbud om sjekken før, var den skrevet før eller ble den skrevet etter?

213. **T:** waqt hiya qa:lat le:-k in:a-ha raḥ tatlub aṣ-ṣurta. mata: katabit al-ṣek:ʔ qabl wal:a baʿd ma: qa:lit ha:da al-kala:m ʿan aṣ-ṣurta?

213a. **T:** *da hun sa til deg at hun skulle ringe politiet. når skrev hun sjekken? før eller etter at hun hadde sagt det om politiet?*

214. TT: la: ana wad:aħt-il-ha. 3e:t in:u ħindi ha: al-awra:q. wa in:u ana uri:d ŧu ism-u aqa:bił al-mas?u:l aštaki ħale:-tŧ. yaħani inta (xxx) wa ha: tawqi:ħ-ha. itne:n wa tisaħi:n kru:n bi aŧ-ŧahr. fa je:t ana atkal:am ħan al-awra:q in:u uri:d aħki maħa al-mas?u:l liħan:a huwa yaħrif ħarabi yitarħim-l-i:, baħde:n hiya qa:lat-l-i ħas:a? baħati:-k al-flu:s wa qult ana ke:f itne:n wa tisaħi:n kru:ne bi ŧahr wa:ħid? baħde:n qa:lat-l-i sa:r ħalat wa ħas:a naħati:-k ŧek: wa la:kin ana ma uri:d ŧek: uri:d aħ:rif al-ħalat.

214a. TT: nei jeg forklarte henne. jeg kom fordi jeg hadde disse papirene. og for at jeg ville hva heter det treffe den ansvarlige for å klage på deg. mener du (xxx) og det er underskriften hennes. toognitti kroner i måneden. og jeg kom for å snakke om papirene jeg ville snakke med den ansvarlige fordi han kan arabisk og kan oversette for meg, så sa hun til meg jeg skal gi deg pengene nå og jeg sa hvordan kan det ha seg toognitti kroner på en måned? så sa hun til meg det er skjedd en feil og vi skal gi deg en sjekk men jeg vil ikke ha en sjekk jeg vil vite feilen.

215. T: eh han kom med disse papirene og viste henne at han fikk 92 kroner i en måned og det var hennes underskrift, og hun sa at det var antagelig feil og nå skulle få pengene, og han sa at han ville klage til sjefen og høre på hvorfor skjedde dette feilen

Utsnitt 34

261. FN: ja det startet med at jeg mottok en telefon i fra innvandrerskolen via jens som forklarte at tiltalte hadde eh problemer som han ønsket å eh snakke med meg om.

262. T: tasalat bi-ha mudar:isat-ak bi-l-madrasa al-luħa al-norwiħi:ya wa qa:lat la-ha fi: muŧkila wa huwa la:zim tinħal: al-muŧkila.

262a. T: læreren din på norskskolen ringte henne og hun sa til henne det er et problem og problemet må løses.

263. V: jeg spurte da om det gjaldt økonomi og eh i og med at jeg var hans eh økonomiske saksbehandler på det tidspunktet, og det bekrefta hu at det gjorde.

264. T: wa hiya saħalit-ha al-mudar:isa in:u hal ha:da al-muŧkila tataħal:aq bi-l-flu:s? yaħni (xxx)

264a. T: Og hun spurte henne læreren om dreier problemet seg om penger?(xxx)

Utsnitt 35

265. **A:** hadde du snakket med tiltalte før?

266. **FN:** ja jeg hadde vært saksbehandler for han før bare en kort periode, så jeg hadde vært i kontakt med han.

Utsnitt 36

270. **FN:** eh han eh opptrådte svært eh opphisset og frustrert da han kom inn på kontoret og kastet et vedtak blant annet utover pulten,

Utsnitt 37

270. **FN:** eh han eh opptrådte svært eh opphisset og frustrert da han kom inn på kontoret og kastet et vedtak blant annet utover pulten.

271. **T:** [...]

272. **FN:** og jeg eh forklarte så godt jeg kunne atte eh hvis det var det vedtaket så kunne han klage på det, og så skulle jeg rette opp det omgående gi han gi han de penger som han hadde krav på.

273. **T:** [...]

274. **FN:** og grunnen til at det var noe tull med det vedtaket var atte så vidt jeg kan huske at det var noe forsinkelse med kursstønadsutbetaling.

275. **T:** [...]

276. **FN:** eh jeg hjalp ham å formulere en eh skriftlig klage på vedtaket, og forklarte at han skulle få få med seg de penga i dag.

Utsnitt 38

282. **FN:** eh han fortsatte med å si atte han eh ønsket å lage problemer for Ali og meg.

283. **T:** [...]

284. **FN:** jeg forklarte atte jeg oppfatta det som en trussel, og atte på sosialkontoret blir trusler meldt til politiet.

285. **T:** [...]

286. **FN:** tiltalte svarte med å si atte han brydde seg ikke noe om eh hva som ville skje, bare at han fikk lage problemer for eh oss.

287. **T:** [...] (pause)

288. **A:** ja bare fortsett,

289. FN: ja jeg kom litt inn på eh hva han la i de problemene, og da framkom det atte eh han ønska å drepe.

Utsnitt 39

293. A: ja vi skal se på noen tilleggsspørsmål her. er eh tolk var det til stede under dette møtet?

294. V: nei

295. T: ka:n fi mutarʒim?(.) la:

295a. T: var det tolk?(.)nei

296. A: ja språket den her samtalen gikk på?

297. V: norsk.

298. T: bi ay:i luyā takal:amtu:? (.) bi-l-luyā al-norwiʒi:ya

298a. T: hvilket språk snakket dere på?(.)på norsk

299. A: eh skjønnte tiltalte norsk?

300. FN: ja, 7

301. T: hal fahimt al-norwiʒi:ya? 1

301a. T: forsto du norsk?

302. FN: slik jeg forsto det,

303. T: hiya qa:lit naʒm.

303a. T: og hun sa ja.

304. A: åssen bakgrunn har du for det? har du prata med han før om andre ting?

305. FN: ja jeg hadde som sagt vært saksbehandler en periode for han når dette her skjedde.

306. T: ke:f taʒrif in:u yitkal:am al-luyā? (.) wa hiya qa:lat in:u hiya takal:amit maʒa-k baʒd

306a. T: hvordan vet du at han snakker norsk? (.) og hun sa at hun har snakket med deg etter.

307. A: hvilket språk gikk det på da?

308. FN: ja, eh det gikk på norsk, og no noen ganger med tolk.

309. T: [...]

310. FN: men i og med at jeg fikk inntrykk av at det hastet i det tilfellet her, så rakk ikke jeg å få tilkalt noe tolk.

Utsnitt 40

316. A: var det notatet da du skreiv to dager etterpå som vi har fått, det som står der er det riktig?
317. FN: ja,
318. A: så var det springende punkt her på en måte, du forklarer deg om at på disse problema hva de skulle gå ut på kan du forklare litt nærmere åssen du klarte å forvise deg om å de skulle gå ut på?
319. FN: eh eh hvilken forklaring,
320. A: eh du forklarte i stad da han sa at problemene skulle gå ut på å drepe?
321. FN: ja.
322. A: åssen var det du, kan du huske åssen det skjedde at du spurte på det?
323. FN: ja da jeg spurte hva han la i de problemene som han sa skulle eh ramme oss, eh og da ja jeg spurte (kort pause) jeg spurte vel om eh han eh om han ville drepe, og da svarte han bekræftende på det.
324. A: og da var du helt overbevist om at han skjønnte hva du sa?
325. FN: sånn som jeg oppfattet det så har jeg en oppfatning om at han skjønnte det, ja.
326. A: ja,
327. FN: ja.
328. T: huwa saʔal-ha in:u inti ke:f eh tahad:at:i aw ke:f fas:arti ha:di al-tahdida:t bi-l-nisba ila al-tawdi:h tabaʔ in:-ak taʔamil maʔa:kil wa hiya ʔa:lit in:u hiya saʔalit in:u ha: al-maʔakil ʔasd-ak fi:-ha in:u inta raħ taqtul-na? wa inta ʔa:wabit naʔm. wa huwa saʔal-ha in:u huwa fa:him ʔale:-ki ʔu: inti saʔalti? wa hiya qa:lit naʔm.

328a. T: *han spurte henne om du hvordan eh truet du (fem) eller hvordan forklarte du (fem) de truslene når det gjelder forklaringen om at du (mask) lager problemer og hun sa at hun spurte om med problemer mener du å drepe oss? og du svarte ja. og han spurte henne om han forsto deg hva du spurte om? og hun svarte ja.*

Utsnitt 41

329. A: åssen følte du dette herre følte du det belastende? var du redd? eh åssen var nå det?
330. FN: nei, jeg gjorde ikke det.

Utsnitt 42

340. **D**: nå vet jeg ikke om tolken skal få lov å oversette litt jeg,

Utsnitt 43

387. **F**: du har forklart nå for kort tid siden at det var du som eh forespurte om reaksjonsmåte og ikke han som kom med forslag?

388. **FN**: hm hm

389. **F**: det er jo ganske dristig av deg da for så vidt, men eh er du sikker på at han for det første er jo det litt dristig akkurat å komme med (liten latter) det forslaget du gjør,

390. **FN**: hm hm

391. **F**: og jeg vet jo ikke akkurat om det kan oppfattes som trussel fra hans side når du begynner å spørre om det er sånn og sånn, men men eh er du sikker på at han eh forstod dette?

392. **FN**: så eh min oppfatning var at han forsto det.

Utsnitt 44

393. **F**: ja, jeg har et vitne som kommer senere han får jo forklare seg selv han har hatt 450 timer norsk-undervisning etter det han var sammen med deg omtrent, og hun mener **bestemt** at han ikke var i stand til å kommunisere på norsk.

394. **FN**: hm hm

395. **F**: men eh jeg vet ikke,

Utsnitt 45

401. **F**: eh hun forklarer at du har truet med å foreta deg noe, og så sier hun at hun spør om du mener at du skulle drepe dem og det svarer du ja til.

402. **T**: [...]

403. **F**: ja eh og eh da spør hun om han mener at han skal drepe,

404. **T**: [...]

405. **F**: og det svarer han ja til,

406. **T**: [...]

406. **TT**: gul-hu la:

406a. **TT**: *si til ham nei*

407. **F**: er dette riktig?

408. **T**: [...]

409. **TT:** la:

409a. **TT:** *nei*

410. **T:** nei

Utsnitt 46

417. **F:** har du oppfattet at han har opptrådt på en måte sånn før?

418. **V:** nei.

Utsnitt 47

444. **F:** han har forklart at han sa at du kunne gjerne ringe etter politiet for at han hadde ikke gjort noe galt?

445. **T:** [...]

446. **FN:** ja jeg forklarte ham som jeg sa i stad at eh jeg politiet at eh trusler blir meldt til politiet,

447. **F:** ja

448. **FN:** og han svarte vel det med at det brydde han seg ikke noe om, han eh bare han fikk gjøre de problemene for oss.

449. **T:** [...]

Utsnitt 48

450. **F:** han har ikke ment, det var ikke ment at du kunne du kunne gjerne ringe etter politiet hvis bare han fikk **løst** sine problemer?

451. **T:**[...]

452. **FN:** det vakke sånn jeg oppfatta det,

453. **F:** nei, men jeg synes men jeg synes ikke det henger på greip at han vil gjøre problemer for dere og så skal dere han kanskje skal hente politiet slik at han **ikke** får gjort problemer?

454. **FN:** nei han sa han kunne gjerne gå i fengsel for oss bare bare bare han fikk gjort dette problemet.

455. **F:** ja, det var ikke det at han kunne gå i fengsel hvis han fikk løst problemet at han fikk snakket med denne Ali som han **ikke** hadde fått snakket med på lang tid?

Utsnitt 49

455. **F:** ja, det var ikke det at han kunne gå i fengsel hvis han fikk løst problemet at han fikk snakket med denne Ali som han **ikke** hadde fått snakket med på lang tid?

456. **D:** ja nå har jo fornærmede forklart 7

457. **F:** ja, J

458. **D:** hvordan hun oppfatter det da.

459. **F:** ja.

460. **T:** [...]

461. **F:** jeg hadde flere spørsmål.

Utsnitt 50

462. **D:** men hvordan var eh sinnsstemningen til tiltalte under møtet da? ja, jeg vet ikke hvor lenge dette møtet varte jeg men

463. **V:** det varte ikke så lenge en tjue minutter toppen en halvtime

464. **T:** eh ?alit al ka:nat al-ʒalsa (xxx) al-muqa:bala be:n-kum be:n ʕaʕri:n talati:n daqi:qa.

464a. T: eh hun sa at møtet var (xxx) møtet mellom dere varte mellom tjue og tretti minutter.

465. **D:** kan du si litt om sinnsstemningen da i løpet av de tjue minuttene?

466. **FN:** ja han eh han var veldig opprørt med en gang han kom,

467. **T:** in:u ha:lt-ak taku:n ʒid:an ?asa:bi.

467a. T: at du var svært opprørt.

468. **FN:** og kastet noe papirer utover eh pulten min,

469. **T:** [...]

470. **FN:** han roa seg ned noe etter hvert,

471. **T:** [...]

472. **FN:** men eh i det store og hele opplevde jeg ham som amper på den samtalen.

473. **T:** [...]

Utsnitt 51

525. **A:** og grunnen til at jeg spør det er det at vi har fått det klart fra hansen at denne samtalen foregikk på norsk. og det jeg da vil ha eh ditt svar eh på det er din kunnskap om tiltaltes forståelse av norsk på den tida. og det springende punkt her vi har fått forklart fra hansen at eh tiltalte hadde uttalt at han skulle lage problemer for blant annet henne og deg.

og videre så har vi fått forklart at ho hadde spurt om problema skulle gå ut på å drepa og da skal tiltalte ha svart ”ja drepa”. og jeg ønsker da om du kan forklare deg litt om hans mulige forståelse for de orda.

526. **D:** da tar vi en liten oversettelse der tror jeg vel,

527. **T:** [...]

Utsnitt 52

528. **F:** bare en mulig korreksjon her jeg har ikke helt klart for meg og jeg tror ikke det er helt korrekt, er det korrekt spørsmålet, at han sa ”ja”? men jeg vet ikke om han har sagt ”ja drepe”? du spør ligger det i det at du vil drepe? og da i følge henne sagt ”ja”, men han hadde ikke sagt ”ja drepe”?

529. **T:** huwa ʒa:wab

7

530a. **T:** *han svarte*

530. **A:** ja jeg mener å huske at hun sa det jeg men, ↓

531. **D:** ja vær så god gå videre.

Utsnitt 53

532. **V:** jeg kunne presisere at alle samtalene som foregikk mellom eh bruker eller vanlig og saksbehandlere og flyktningsavdelingen foregikk foregikk med tolk. fordi eh e jeg personlig snakker med han eh på arabisk, han er kurder men han kunne kunne snakke arabisk.

Utsnitt 54

606. **A:** har eh du oppfatta at det herre har virki på hansen på noen måte?

607. **V:** ja jeg oppfatter at jeg gjør det, det gjør noe med et hvert menneske som blir truet, eh og som gjør at man blir engstelig, og og kan være redd, eh og det er ikke bare i situasjonen på arbeidsplassen som det kan ha konsekvenser for, det kan være kan også ha konsekvenser i forhold i forhold til privatlivet, og det er **en** av grunnene til at jeg ønsker å ha et prinsipp eh som sier at hvis vi får trusler så melder vi det til politiet. det er den eneste måten vi kan reagere på, og den eneste måten vi kan være med på å sørge for at slike ting ikke utvikler seg og ikke gjentar seg.

607. **T:** [...]

Utsnitt 55

609. **A:** har du oppfatta at denne konkrete truslen har gitt en del utslag, var det noe snakk om det når dette skjedde tenker jeg på?

610. **V:** eh eh i forhold til å forebygge mener du?

611. **A:** nei, nei jeg tenker på det har denna truslen virket spesielt på hansen slik atte ho har vorti mer engstelig og ja.

612. **V:** denne situasjonen har eh har eh også påvirket henne til å være engstelig, eller blir engstelig for slike situasjoner.

Utsnitt 56

627. **F:** nei. hun har forklart hansen her selv at det var hun som spurte hva han la i ordet eller at han skulle visstnok, hun oppfattet han som at han skulle lage problemer,

628. **V:** hm hm

629. **F:** det er mulig at han har sagt jeg vil ha mine problemer løst ikke vet jeg. men i alle fall har problemer kommet opp og så spør hun hva mener du med det, er det drepe? det er hun som har spurt,

630. **V:** hm hm

631. **F:** var du klar over det?

632. **V:** jeg vet ikke hvem som har eh eh

633. **F:** nei.

634. **V:** hvordan eh hvordan ordene har falt.

Utsnitt 57

635. **F:** nei.

636. **V:** det det

637. **F:** nei det har jeg forståelse for.

638. **V:** ja, ja,

639. **F:** for –

640. **T:** [...]

Utsnitt 58

642. **V:** eh jeg kjenner som sagt ikke eh tiltalte, og jeg vet at han da kom til eh norge i november i eh nittiseks, at kom han til (navn) i juni nittisju, og at eh det var cirka

halvannet år før denne episoden fant sted, og at de personer som blir bosatt i kommunen får norskopplæring forholdsvis raskt etter at de er bosatt i kommunen.

643. F: ja

644. V: jeg vet også at berit hansen har vært saksbehandler for tiltalte og har kommunisert med ham veldig godt tidligere.

645. F: og

646. V: både med og uten tolk.

Utsnitt 59

661. TT: ana yaʔni hiya hukmat ʔal:a ʂe:y itgu:l, bas: samaʔat bi-: ma: ʂa:ʔifet-ha. wa kaʔan:a ma: fahimat min ad-ha turi:d it:di:-ni: bidu:n ma: hiya tifham al-ʔaʔi:qa. muʔar:ad al-kala:m samaʔat. wa turi:d itdi:n:i: fi: ha:da al-kala:m. ana la: ʔaʔrif-ha wa la: ʂa:ʔift-ha bas: isʔali:-ha ʂaxsin ʔan al-mukal:ima.

661a. TT: *jeg mener hun har dømt for noe som hun sier, som hun bare har hørt om og som hun ikke har sett. og som hun ikke har forstått så vil hun dømme meg uten at hun har forstått sannheten. bare for noe hun har hørt. så vil hun dømme meg for disse ordene. jeg kjenner ikke henne og har ikke sett henne bare spør henne personlig om samtalen.*

662. T: han lurte på en ting hvordan ble han eh politianmeldt som hun har ingen kjennskap til eh bekjentskap til han, hun bare hørt informasjon om det problemet? og han sier at det var eh bare prat, noen kom og fortalte hva som skjedde da, hun kjente ikke han og vet ikke hvordan dette skjedde.

663. TT: wa baʔade:n hiya (xxx) taqsi:r hiya hatku:n masʔu:la. masʔu:la ma: taʔruf ʔan at-taqsi:r il:i yuʔdis ʔind al-muwad:afi:n. (host) le:ʂ itʔa:qaʔbu:-ni wa ma: taʔa:qbu:n al-muwad:afi:n? la (.) ma: samaʔu: ʔan hada al-taqsi:r?

663a. TT: *og så hun (xxx) forsømmelse hun skal være ansvarlig. en ansvarlig som ikke vet om forsømmelsen som skjedde hos de ansatte. (host) hvorfor blir jeg straffet og de ansatte ikke straffet? nei (.) har de ikke hørt om den forsømmelsen?*

664. T: og når det gjelder eh en feil i i noen papirer eller utbetaling, så er det ansatte sin feil og ikke hans feil og da står et problem der, og hvorfor ble han straff eller eh jeg må på en måte at det går over han og ikke over eh den som har ansvaret for feilen?

Utsnitt 60

665. **D:** ja, jeg vet ikke om det er om det er noe vitnet skal (ler) forsøke å svare på, det første kanskje?

Utsnitt 61

666. **V:** da mener du hvorfor jeg har anmeldt dette her?

667. **T:** [...]

668. **TT:** [...]

669. **T:** [...]

670. **T:** ja.

671. **V:** eh det det er jeg som eh som da gjør en vurdering og foretar en politianmeldelse på bakgrunn av den forklaringen som jeg har fått fra saksbehandler, og den skriftlige forklaringen som jeg har fått fra saksbehandler.

672. **T:** [...]

673. **TT:** [...]

Utsnitt 62

674. **T:** eh når det skjer en feil eh som saksbehandleren gjør, eller eh en feil i i den utbetalingssaken, er ikke saksbehandleren sitt ansvar å svare på?

675. **V:** jo::: det det er eh klart at saksbehandleren skal undersøke hvis det er en feil, hvis det er en feil som som eh eh brukeren av vårt kontor mener er en en saksbehandlingsfeil, så kan man eh enten få det oppklart der og da eller så kan man levere en klage.

676. **T:** [...]

677. **TT:** wa hiya alʔa:n bas: samaʔat fi: kala:m in:u sa:rit muʃkila. wa ha: al-muʃkila ma: il-ha ʃilma. qad:amat ʃakwa ile: bas: ana qad:imat-ha awra:q-i il:i muwaq:aʃa il-ha. ma taʔxud il-ha ay:i ʃitiza:r. al-itne:n wa tisʃi:n krona bi-ʃ-ʃahr. isʔali:-ha, tiqdar ʔaʃi:ʃ fi ha:da al-mablay aw la:ʔ

676a. TT: og hun har nå bare hørt snakk om at det oppstod et problem. og dette problemet har hun ingen kjennskap til. hun har presentert en klage om det men jeg presenterte mine papirer for henne med hennes underskrift på. Og hun unnskylder seg ikke for det. toognitti kroner i måneden. spør henne, kan du leve av den summen eller ikke?

678. T: han kan begynne med de to problemene at eh en opplevelse å anmelde han til politiet på grunn av eh en som kom og fortalte om ting som skjedde og kanskje ikke skjedde. men han kommer med papirer eh som bekrefter eh at eh det står feil og 92 kr. er ikke nok til å overleve her,

679. D: greit, er det da noen flere spørsmål til?

680. F: nei jeg ba deg, var var du kjent med at det var han hadde et problem her at [...]

Utsnitt 63

695. F: eh i et sånt tilfelle hvor det foreligger en trussel, var det noen, var det noen som var inne på at man skulle innkalle ham og spørre snakke med ham, i tillegg til den forklaring man har fått fra saksbehandler?

696. V: ikke på det tidspunktet her det er eh, det er eh rutiner som vi har tatt inn eh nå seinere, jeg kan jo si det at som sagt så begynte jeg i jobben min den første mai og dette her var første eh første tilfellet. og at man og jeg tror det har vært sånn, jeg mener det har vært sånn at disse tingene og eventuelle trusler som har vært tidligere, har fått passere fordi at kontoret har vært uten leder i et år før jeg tiltrådte, og eh og da blir toleransegrensen høyere for for for hva man tåler og hva man aksepterer, eh fordi at man ikke har noen som sier at det eh det er en grense at vi må sette en grense et sted.

Utsnitt 64

712. F: avslutningsvis eh må jeg bare spørre, oppfatter jeg deg riktig når du sier for såvidt at det ikke har vært noen leder du har blitt leder fra mai, og at det har vært var behov for innstramning?

713. V: ja eh uten at jeg kan si at det har vært eh mange trusler så har det nok vært en del eh forhold eh før eh før jeg begynte som eh som som kunne sikkert kunne ha vært eh anmeldt.

Utsnitt 65

759. V: ja, egentlig for to måneder siden jeg fått telefon fra khalid, han ringte til meg og sa at det er veldig viktig sak jeg vil gjerne diskutere med deg, jeg sa hva gjelder? han sa du kan komme til meg i kjøpesenter og jeg vil prate med deg, jeg sa okay. så jeg gikk der han fortelle meg om eh den episode også rettssak og så han vise til meg det brev fra herredsrett. jeg egentlig bli veldig overrasket. jeg sa hvorfor han sa han sjøl også bli overrasket da politi ringte til han hjemme og sa du må komme også vi skal høre deg om

denne episoden. så jeg sa det er ikke noe sånn rettssak eller kanskje det er misforståelse, hadde du med deg tolk da du vært sammen med berit som saksbehandler? han sa nei. jeg sa det er feil, du må ha tolk du kan ikke norsk hvorfor du ikke tok tolk? eller sa jeg vet ikke, jeg hadde ikke med meg tolk. jeg synes det hele dette greie var misforståelse fordi han kan ikke norsk ordentlig så berit kan ikke prate arabisk.

Utsnitt 66

760. **F:** eh du kjente ham når dette skjedde, du eh hvor godt snakket han norsk da?

761. **V:** nei han jeg treffet han bare for to måneder siden men den ifjor han var hele tida da han eh går til flyktningekontoret, bestandig han tok med seg eh tolk, fordi han prater ikke ordentlig norsk.

762. **F:** ja

763. **D:** vi tar litt oversettelse her.

764. **T:** [...]

765. **F:** det at det skjedde i november nittiåtte hvordan var hans forståelse av norsk og hvordan behersket han norsk da?

766. **V:** eh han khalid han da jeg treffet han første gang for tre år siden. hele tiden han hadde problemer med norskspråket. på grunn av han er veldig dårlig konsentrert. da han sitter på klasserommet og han tenker på bagdad også på kona hans og sønnen hans. så jeg pratet flere ganger med læreren hans, og han har dette det er et problem med han å konsentrere og skjønne norsk språk.

767. **T:** [...]

Utsnitt 67

770. **F:** hm er han en type som eh som eh du vil betrakte som voldelig, eller som kommer med trusler?

771. **V:** nei, se på ansiktet han, jeg tror ikke på eh, altså jeg hørte for tre år jeg hørte ingen han kranglet eller noe voldelig han eh, kanskje politiet også vet hvis han eh, men jeg for min side jeg synes ikke det.

772. **F:** nei

Utsnitt 68

773. **V:** han veldig snill også til og med han kan ikke slakte kylling. åssen han kan drepe noen eller?

774. **F:** så så det er ikke sannsynlig sånn som du ser det?

775. **V:** nei jeg helt sikkert for det han eh ikke den typen som har voldelig eller,

Utsnitt 69

778. **F:** eh jeg har ikke flere spørsmål jeg skal spørre om han har.

779. **T:** Sind-ak as?ila hadrit-ak?

779a. **T:** *har de noen spørsmål?*

Utsnitt 70

840. **F:** [...] eh vil du tror at han kunne klare å snakke norsk slik at han kunne helt klart skille mellom skape et problem eller løse et problem

Utsnitt 71

843. **V:** [...] så jeg vil si nei til at han kunne helt klart oppfatte det ved eh førstegangsspørsmål

Utsnitt 72

856. **V:** [...] men jeg synes at språkforståelsen og muligheten til å forklare seg eh jeg holdt på å si hensiktsmessig om det man vil si var meget begrenset [...]

Utsnitt 73

869. **D:** ja alt i orden, da oversetter vi det tror jeg, du må bare si fra hvis det blir for mye for deg på en gang så tar vi litt kortere sekvenser

Utsnitt 74

876. **MD:** du sa noe om at tiltalte kom eh til deg for å spørre om hjelp til noe forstå noen vedtekter og brev og sånn hvordan formulerte han seg da?

877. **V:** eva kan du hjelpe meg

878. **MD:** hm hm

879. **V:** for eksempel

880. **MD:** hm hm

881. **V:** hva er dette?

882. **MD:** hm hm riktig

883. **D:** ja, takk

884. **T:** [...]

885. **V:** eh når jeg tenker meg om ville han nok sagt unnskyld har du tid? for det gjør han.

Utsnitt 75

919. **A:** så tilbake att til spørsmålet skyldsspørsmålet fra den objektive sida, og hva som reint faktisk har skjedd her. vi ser jo tiltala beskriver et møte tirsdag den 22. oktober i fjor cirka klokka elleve. og det de som har noe å kunne forklare om det det er jo da tiltalte sjøl, og det er da første vitne berit hansen. og det er jo da enstemmig opplyst her om at eh he slik et møte det har funnet sted på eh hansens kontor på sosialkontoret rom nr. 213. slik atte så langt så er det enighet, det er enighet au om at eh det under dette møtet så var det framkommi på grunn av økonomiske problemer hos eh tiltalte, og vel da uriktigheter eh beregninger i fra sosialvesenet, på grunn av misforståelser, opp mot eh tiltaltes ytelser, så eh hadde detta kommi i stand. og det skulle da framlegges hansen. så langt e det enighet. og eh da er vel au enighet om atte da tiltalte fikk penger under en slik ekstra på grunn av de opplysningene som kom fram.

920. **T:** eh

921. **A:** så ja til

7

922. **D:** ja et lite øyeblikk vi må ta en liten oversettelse igjen.↓

Utsnitt 76

924. **A:** [...] og ho oppfatte da atte han eh uttale atte han eh ska få penger ifra ho, altså i denna situasjon og at han ska laga problemer etterpå. og dessa problema de skal da gå ut over hansen ut over en annen ansatt ved navn ali, og alle andre her på dette kontoret. og etter at han har uttala detta så spør da hansen om eh problema ska bestå i å drepa, og han uttaler da "drepa deg". [...]

Utsnitt 77

924. **A:** [...] så sier eh hansen atte eh han eh han hadde forholdsvis begrensede norskkunnskaper slik ho oppfatta det, men ho oppfatter at han da framsatte en trussel til henne da som han sjøl var klar over. så eh går vi til

7

925. **D:** vi må oversette litt.

↓

Utsnitt 78

928. A: [...] og da vil jeg peke på noe av momenter som vi bør dra med oss når vi ska vurdere dessa bevisa. for det første har berit hansen og eh en offentlig tjenestemann som står her med et strengt vitneansvar hengende over seg, det er klart. hvis a berit hansen forklarer noe som itte er sant så vil ho risikere streng straff. når det gjelder tiltalte så har han fri adgang til både å unnlate å forklare seg og forklare seg uriktig så sant det ikke går utover noen annen. det kan han gjøre straffefritt, han er i en annen situasjon, en rett en har som tiltalte. det må vi ta med oss. i tillegg så må vi se på åssen omgivelsa var rundt, åssen forklarer hansen seg om tiltalte, har ho no spesielt å si på han? nei jeg oppfatter det som ei avbalansert forklaring, ho forklarer atte han hadde vøri eh grei og røddig å ha med å gjøra både før og etterpå så så det va itte no problem med den person, det var en helt konkret situasjon som ho oppfatte som trusler.

929. T: [...]

930. A: og hvis vi hører det herre opp mot de andre vitna så vi sosialsjef pedersen. ho forklarte seg og ho hadde itte hørt no noe negativt om tiltalte utenom detta, samma ali eller andre ansatte han var borti, dette stemmer jo meget godt overens med den eh måten som eh vitnet nilsen forklarte seg på, ho sier atte ho oppfatter eh oppfatter eh tiltalte som ein med god sosial intelligens. og at han har vøri røddig og grei. [...]

Utsnitt 79

935. A: hvis vi da oppsummere krava i eh straffeloven to sjuogtjue raskt, så ser vi atte de da er oppfylt her. eh her det er jo da krav om en trussel ord eller handling, her går det da på ein trussel framsatt verbalt, og det det trues med det er jo drap. og det er jo en handling som som klart rammes her under under beskrivelsen, og det er jo da spørsmål om den er grunn til å framkalle alvorlig frykt, for for så får vi se på det, det er ikke nødvendig at den som blir truet blir redd, men det som det er krav om det vil om slik en uttalelse være egnet til å framkalle frykt. og det å (xxx) det det har ingenting med saka å gjøre, så det er ikke avhengig av åssen en reagerer på det med andre ord.

936. T: [...]

Utsnitt 80

937. A: men det kreves altså, og det er det springende punktet. her kommer gjerningspersonen altså da tiltalte å være klar over at han framsatte trusselen, og det er jo da det som er den subjektive sida, altså at må det så er ei bevisst handling, det er her

spørsmålet ligger. og som jeg sa i stad det får vi svaret i vitneforklaringa til hansen slik jeg ser det.

938. **T:** eh in:u hədrit-ak eh kunt eh ʕal:a yaqi:n ʕal:a in:-ak itʔad:amat bi he:k al-nu:ʕa min al-tahdida:t eh hət:a lo: in:-ak ma qa:lit ha:-l- ʕe:ʔ. wa al- ʕaha:dit Berit Hansen (xxx)

938a. T: eh at de eh helt sikkert at du fremmet disse formene for trusler eh selv om du ikke sa noe til henne. og berit hansen vitnet (xxx)

Utsnitt 81

939. **TT:** ʕu: al-maʕna?

939a. TT: hva betyr det?

940. **T:** muʕar:ad in:u hiya itʔad:amat ib-ha-l-ʕakwa in:u iʕat wa ʔalat ʕaha:da bi-l-nisba il-ha-l-ʕe:y. fa yuʕutabar ha:da ad-dal:il in:u inta qadamat nu:ʕa min at-tahdida:t bi-itiza:-a-ha

940a. T: bare det at hun har presentert denne klagen at hun kom og vitnet i forhold til denne saken. og dette vitneutsagnet viser at du har kommet med en type trusler overfor henne.

941. **TT:** yaʕni bas ʕala kala:m-ha niʕtayaʕ?

941a. TT: betyr det at det bare er ordene hennes som teller her?

942. **T:** hm hm,

Utsnitt 82

949. **A:** og så kommer det, domfelte er flyktning fra irak og språkproblemer kan ha spilt en rolle, så utgangspunktet må allikevel være forberedt på å bli behandlet på lik linje med landets borgere når det gjelder handlinger av denne art.

Utsnitt 83

974. **F:** selve saken går ut på at (pause) khalid skal ha truet berit hansen. og som det står i straffeloven må trusselen være fremsatt under slike omstendigheter at den er egnet til å fremkalle alvorlig frykt.

975. **T:** [...]

976. **F:** hvis en eh kone ligger våken halve natten fordi mannen snorker og til slutt blir så frustrert og sint at hun vekker ham og sier, snorker du mer nå så dreper jeg deg. så er ikke

det en trussel som er egnet til å fremkalle frykt forhåpentligvis, og er heller ikke straffbar.

det samme kan man tenke seg med to gutter som ligger og sloss og den ene sier at hvis ikke du slipper meg så dreper jeg deg, så er det heller ikke egnet til å fremkalle frykt,

977. T: [...]

978. F: her ligger det ikke problem på dette plan, men det ligger faktisk på det plan at vi har ikke noe bevis for at det er fremsatt trussel.

979. T: [...]

Utsnitt 84

980. F: aktor sa at det var ikke noe (pause) problem men det var det jo for så vidt. det beskrives ikke. det beskrives at det var et møte, og at Khalid hadde et problem. han hadde for så vidt to problemer, det ene var at beregningen var feil slik at han ikke hadde noe å leve av, og det andre var at han var flyktning og ikke hadde fått sin kone og barn med seg slik at han hadde vært uten disse i et par tre år.

981. T: [...]

982. F: når han har sagt at og omtalt et problem som han hadde, han hadde som sagt i og for seg to men det var vel det økonomiske problem han nå snakket om, så er det vel sannsynlig at det her har oppstått en språklig misforståelse i det han har sagt at han vil få løst sitt problem.

983. T: [...]

984. F: når så saksbehandleren spør ham og oppfatter hans uttalelse som at han skulle skape problemer, så er jo det en lite sannsynlig uttrykksform for en eh innvandrers dårlig språkkunnskap.

Utsnitt 85

988. F: og eh når han hvis han skal ha sagt noe i likhet med å skape problemer, så var det vel så må det vel ha vært at han ber om å få snakke med sjefen for å få han til å løse problemet.

989. T: [...]

990. F: når så saksbehandler sier at er eh hva slags problemer skal du skape for meg, er det å drepe?

991. T: [...]

992. **F:** så er jo det å legge et ord i munnen på ham. så hvis han ikke forstår? det er ganske katastrofalt når man da deretter har den rutinen at man på det grunnlag straffemelder forholdet.

993. **T:** [...]

Utsnitt 86

1031. **D:** ja da er forhandlingen avsluttet og saken tas opp på bånd. og med det så er retten hevet.